

La col·lecció numismàtica del Museu d'Alcoi. Època contemporània

IMMACULADA GARRIGÓS i ALBERT*; JUDITH SANTOS-OLMO SANTAMARÍA**

Es presenta la catalogació del fons numismàtic d'època contemporània de la col·lecció del Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi. Es tracta d'un repertori de 101 monedes i medalles, tant espanyoles com estrangeres, que abracen un període cronològic comprés entre els segles XIX i XX; gairebé totes aquestes són inèdites.

Paraules clau: Col·lecció numismàtica. Època contemporània. Monedes. Medalles.

Se presenta la catalogación del fondo numismático de época contemporánea de la colección del Museo Arqueológico Municipal de Alcoi. Se trata de un repertorio de 101 monedas y medallas, tanto españolas como extranjeras, que abarcan un período cronológico comprendido entre los siglos XIX-XX, prácticamente todas ellas inéditas.

Palabras clave: Colección numismática. Época contemporánea. Monedas. Medalles.

The numismatic collection of the Alcoi Archaeological Museum. Contemporary Age.

In this article we present the catalogue of the Contemporary Age numismatic holdings from the collection of the Alcoi Municipal Archaeological Museum (Alicante, Spain). This set or ensemble is composed of 101 coins and medals, encompassing between the 19th and 20th centuries AD, almost all of them as yet unpublished.

Key words: Numismatic collection. Contemporary Age. Coins. Medals.

I. INTRODUCCIÓ

El treball que exposem a continuació és el tercer publicat en aquesta revista relacionat amb els fons numismàtics existents al Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi Camil Visado i Moltó (MAMA). Els dos estudis anteriors feien referència a les peces pertanyents als períodes d'època antiga i moderna, mentre que el conjunt tractat actualment és el relacionat amb l'època contemporània i, per tant, una represa dels altres treballs.¹

Hem realitzat una tasca detallada de catalogació i documentació gràfica que se centra en les 101 peces que formen el conjunt de monedes i medalles que hi ha al MAMA i l'hem arranjada seguint l'esquema de les investigacions anteriors. S'hi han diferenciat dos blocs, un de monedes espanyoles i un altre d'estrangeres. A més a més, s'inclou un breu repàs a la història i la formació de la col·lecció i una anàlisi del conjunt.

* immagarrigos@gmail.com

** judithalcoy@hotmail.com

Recibido: 01-03-2010. Aceptado: 10-04-2010

II. HISTÒRIA I FORMACIÓ DE LA COL·LECCIÓ

Si en els treballs anteriors parlàvem de la història i la formació de la col·lecció, en aquest estudi no podem deixar de mencionar algunes coses sobre açò. Veritablement, la majoria de la informació sobre això es va presentar en aquesta mateixa revista en números anteriors (Garrigós i Mellado, 2008-2009; Garrigós i Santos-Olmo, 2010) i, per tant, les fonts consultades són les mateixes. Tan sols voldríem esmentar en aquest cas que les peces provenen no tan sols del fundador del Museu, Camil Visado, així com de Luis Vicens Albors, com hem vist en anteriors *Recerques*, sinó que l'any 1993 Àngel Pérez Pérez va fer una donació d'un lot de monedes estrangeres d'època contemporània (la gran majoria del Marroc). Aquestes últimes les hem incloses en aquest treball. En el catàleg està especificada la procedència de les peces, és a dir, qui en va fer la donació; tanmateix desconeixem el procés de recollida d'aquestes (compra, atresorament, conservació de monedes dels avantpassats, etc.).

Així com vam veure en els estudis anteriors, on hi havia una selecció de quasi tots els emperadors d'època antiga i monarques d'època moderna, en aquest treball de contem-

porània s'arriba fins al pretendent al tron Carles VII. També hi trobem medalles al llibre de registre d'entrada², de les quals actualment desconeixem la seua existència: aquest seria el cas d'una dels Reis Mags, de plata, donada pel Sr. Vicens. En aquesta recerca apareixen més medalles, ja siguen commemoratives, de premi o religioses, i s'ha de destacar que, potser, els 25 exemplars propietat de Visedo no van ser donats en la seua totalitat al Museu ni per ell ni pels seus hereus. La prova és la manca d'informació que hi ha d'algunes peces, com són tres bronzes: un d'Antonio Maura, un altre de Práxedes Mateo Sagasta i un altre de la Unió Catalanista, i també d'una peça de plata del tercer centenari de Cervantes o d'un altre bronze de la reina Victòria d'Anglaterra. En el catàleg de 1924³, de les medalles religioses no hi apareix una descripció acurada, ja que tan sols diu que tenen representacions diverses; per tant, pensem que les que hi són als fons del Museu són de Visedo. Però també n'hi ha a la llista una de St. Jordi i una altra de St. Cassià, totes dues de plata, de les quals no hi trobem cap rastre. Això mateix passa amb les medalles de premi, de les quals no n'hi ha cap a la institució. Açò ens fa pensar que no degué fer una donació íntegra de la seua col·lecció personal, sinó tan sols d'aquelles que considerava que podien tenir un interès especial per a donar.

Tanmateix, hi ha una llista manuscrita amb el nom de *Monedas del Ayuntamiento extranjerias*⁴, realitzat per Visedo, on es comptabilitzen un total de trenta nou monedes, de les quals hi havia de països com Grècia, Portugal, Alemanya, Àustria, Bèlgica, Veneçuela, Bolívia, el Perú o l'Argentina, que en l'actualitat no hi són. Al costat trobem una nota

de Visedo en què diu "las demás obran en mi poder por no interesar". Açò ens fa pensar que del total de 148 monedes estrangeres (entre modernes i contemporànies), tan sols unes 39 van interessar al Consistori en aquell moment i, per tant, no tota la seua col·lecció va anar a parar als fons del Museu. De fet, en l'actualitat tan sols hi ha 47 monedes estrangeres i 7 medalles, tot comptant les donacions posteriors.

Pel que fa a l'aparició d'estudis sobre monedes d'època contemporània del Museu d'Alcoi, no n'hi ha cap. Tanmateix, hem de dir que hi ha una publicació a *Alcoy. Revista de la Fiesta de Moros y Cristianos* de l'any 1980 (F. Rubio), on es parla de les monedes àrabs del Museu i on s'esmenta una del segle XIX. Es tracta d'un dirham datat segons Rubio en l'any de l'Hègira de 1272, però que nosaltres hem catalogat com de Sidi Mohammed IV, realitzat a la seca de Fes i datat el 1277.

III. ANÀLISI DEL CONJUNT

Com a preàmbul a la nova part del catàleg que presentem, vertader nucli d'aquest estudi, ens agradaria realitzar un xicotet anàlisi de les distintes peces que formen part de la col·lecció. Volem, per tant, relacionar les monedes amb el seu moment històric, tant les encunyades a la península com aquelles provinents d'altres països.

El nombre de monedes d'època contemporània que hi ha actualment en el fons del MAMA i que serà objecte d'aquest treball és de 101 (taula 1). D'aquestes, 55 són espanyoles, encara que algunes d'elles van ser realitzades a altres països

PERÍODES	TOTAL	%
Josep Napoleó (r. 1808-1814)	3	2,97
Casa de Borbó		
Ferran VII (r. 1808-1833)	15	14,85
Isabel II (r. 1833-1868)	35	34,66
Govern Provisional (1868-1871)	1	0,99
Carles VII (pretendent, Guerra Carlina) (r. 1872-1876)	1	0,99
Estrangeres		
Marroc	25	24,75
Estats Units	1	0,99
Turquia	1	0,99
Alemanya	1	0,99
Anglaterra	2	1,98
França	6	5,94
Itàlia	2	1,98
Estats Pontificis	7	6,93
Suïssa	1	0,99
TOTAL	101	100

Taula 1. Quadre-resum del conjunt monetari per períodes i països.

(54,46%), i la resta, 46 peces, d'altres països (45,54%): el Marroc, els Estats Units, Turquia, Alemanya, Anglaterra, França, Itàlia, els Estats Pontificis i Suïssa. Dels 101 exemplars, 91 són monedes, a les quals cal afegir deu medalles commemoratives que pertanyen a distintes èpoques i països, i en les quals incidirem més endavant. En primer lloc, a causa de la seua importància numèrica dins de la col·lecció, tractarem les monedes de procedència espanyola.

III.1. Monedes espanyoles

De l'època contemporània tractada, que arrancaria amb Josep Napoleó i Ferran VII (1808) i arribaria fins a l'actualitat, tenim unes 13 autoritats emissores de moneda diferents. A banda d'aquestes, hi ha emissions de monedes d'àmbit local (com el cas de les monedes de 10 rals i 2 pessetes encunyades a Cartagena durant la Revolució Cantonal de 1873 o les peces d'1 pesseta realitzades durant la Guerra Civil en la veïna ciutat d'Ibi) i regional, com les de l'escultor Vallmitjana per a la Unió Catalanista en 1900 (Calicó, 2008: 846). Entre totes les autoritats emissores, les peces que pertanyen al conjunt monetari estudiat només representen les primeres d'aquestes. Adscrites a aquest període, a excepció de Carles V (tal vegada per l'escassetat de moneda emesa), i Amadeu I de Savoia, disposem d'exemplars de Josep Napoleó, Ferran VII, Isabel II, el Govern Provisional i Carles VII. L'exemplar del pretendent és la peça més moderna que s'hi conserva.

La resta de períodes posteriors als esmentats (Alfons XII, Alfons XIII, II República, Francisco Franco i Joan Carles I) no es veuen reflectits en aquesta col·lecció. L'absència d'exemplars més enllà de 1875 es deu al fet que la creació d'aquest conjunt monetari es produeix bàsicament durant el primer quart del segle XX per part de Camil Visedo i Molató, a excepció de les peces que han anat apareixent a les distintes excavacions arqueològiques realitzades al llarg de l'últim segle.

Parlar de monedes emeses en aquesta data és parlar de moneda que evidentment no havia estat encunyada o es tractava de moneda en circulació. De fet, segons Gil Farrés, Alfons XIII emet moneda durant els seus primers anys de regnat amb els encunys del seu pare, i aquest al seu torn fa el mateix amb els d'Amadeu I de Savoia (1976: 536 i 538), per la qual cosa l'única diferència entre els exemplars encunyats pels successors i els dels seus predecessors és la data gravada a la peça. És a dir, la moneda del monarca anterior era acceptada durant el regnat següent, de manera que per a Camil Visedo i la resta de creadors d'aquesta col·lecció, aquestes monedes no eren "peces de museu", sinó que es tractava d'exemplars d'ús corrent. Aquesta afirmació queda avalada pel fet que en els tresors que es van ocultar durant la Guerra Civil es troben monedes de coure (sense valor intrínsec) del Govern Provisional, Alfons XII i Alfons XIII, i fins i tot anteriors, com Carles IV, Ferran VII i Isabel II (Ribera *et al.*, 2005). Seguint aquesta teoria, podria sorprendre el fet de trobar un exemplar del període del Govern Provisional en la col·lecció, però el fet queda explicat per tractar-se d'una do-

nació posterior, realitzada per Àngel Pérez Pérez el 1993. Si tornem a les distintes peces espanyoles que formen part de la col·lecció que ens ocupa, hi ha 55 exemplars, dels quals 3 pertanyen a Josep Napoleó, 15 a Ferran VII, 35 a Isabel II, un al Govern Provisional i un altre al pretendent Carles VII. Com pot observar-se clarament, la majoria de les monedes (63,64%) corresponen al regnat d'Isabel II, seguides per les de Ferran VII (27,27%), Josep Napoleó (5,45%) i, finalment, el Govern Provisional i Carles VII amb el mateix nombre d'exemplars (1,82% cadascun).

III.1.1. Guerra de la Independència

Si passem a una anàlisi més detallada, el període de la Guerra de la Independència està representat per tres peces de Josep Napoleó i unes altres tres de Ferran VII. D'aquest últim disposem d'unes altres onze monedes adscrites cronològicament al seu regnat, després del conflicte amb el germà de Napoleó i que comentarem més endavant. De les tres monedes de Josep Napoleó, una pertany a la seca de Madrid (trobem la M coronada, marca de seca) i les altres dues a la de Barcelona. Açò ens permet veure dos clars exemples dels dos tipus de monedes que Bonaparte va encunyar a la península.

Per un costat, està la moneda de 20 rals de plata realitzada el 1809 a la seca de Madrid (núm. 1), el model i tipus de la qual són representatius dels utilitzats per les seques de Josep Bonaparte a Castella i Andalusia (Madrid, Segòvia i Sevilla). Aquestes seques no emeten segons el Sistema Decimal Francès imposat per Napoleó a la resta d'Europa, sinó que són hereves del sistema anterior espanyol, a pesar que s'havia realitzat una reforma del numerari en 1809 (Gil Farrés, 1976: 503-506). Així, la figura de l'anvers representa el bust del monarca a l'esquerra i al revers escut sexpartit o el quarterat típic dels Borbó, tot substituint-ne la flor de lis central per l'àguila imperial.

Per un altre costat, tenim les dues monedes procedents de la seca de Barcelona d'1 quart (núm. 3) i 4 quarts (núm. 2), encunyades amb coure el 1810 i 1813 respectivament. Ambdues sí que segueixen el Sistema Decimal Francès i suposen una novetat quant a la seua denominació perquè, encara que de forma col·loquial sí que s'utilitzava la paraula "quart" per al valor de 4 maravedís, mai no s'havien emés oficialment peces amb aquest nom (Gil Farrés, 1976: 507). Pel que fa a la seua iconografia, aquesta resulta peculiar, perquè totes les monedes realitzades a Barcelona són una concessió del rei a la ciutat, ja que res té a veure amb ell ni amb Espanya, sinó que es tracta del nom de la ciutat comtal i el valor de la peça a l'anvers, i al revers l'escut de Barcelona.

Amb referència a les monedes de Ferran VII, cal tenir en compte que des de 1808 fins a 1814 el rei és presoner de Napoleó a França, per la qual cosa totes les emissions a nom d'aquest monarca, realitzades durant aquest període, són de caràcter simbòlic i estan emeses per la *Junta Superior Nacional*, les diferents localitats, les colònies a Amèrica, etc. Al MAMA es conserven tres peces adscrites a aquest

moment, dos rals de vuit de plata, l'un encunyat a Mèxic el 1810 (núm. 4) i un altre a Tarragona el 1809 (núm. 5), i un quart i mig de bronze emés a Catalunya el 1811.

De la peça procedent de la seca de Mèxic, cal destacar el fet que, com s'hi pot observar, la imatge no és la de Ferran VII, sinó que es tracta d'una efígie imaginària. Açò es deu al fet que els encunyats del nou rei no havien arribat encara a les Índies, així que el 10 de maig de 1808 es va ordenar que es continuara utilitzant la imatge de Carles IV, encara que moltes seques, entre elles la de Mèxic, van preferir inventar-la, i fins i tot es va arribar, com en el cas de la ciutat de Lima, a donar-li al rei aspecte d'indígena (Gil Farrés, 1976: 556).

A la península, la majoria d'encunyacions efectuades durant la guerra de la Independència es van realitzar a Catalunya i a les Balears. Es tractava d'una seca no fixa a causa dels esdeveniments de la guerra, de manera que entre 1809 i 1811 va tenir la seua seu entre Tarragona i Reus, i va passar a Palma de Mallorca després de la caiguda de Tarragona el 28 de juny de 1811 a mans del general Suchet. Per tant, el quart i mig de 1811 de la col·lecció (núm. 6) pertany a aquesta seca mòbil de la *Junta Superior*.

Paral·lelament a les encunyacions oficials, algunes localitats catalanes i balears, com Lleida, Palma de Mallorca o Girona, comencen a encunyar moneda de forma esporàdica per mitjà de la tècnica de llaurar cospells llisos amb punxons (Martorell, 2002: 20). Tarragona és una de les ciutats que ho fa, encara que únicament realitza dues encunyacions d'aquest tipus de monedes, en concret cinc pessetes de plata. Un d'aquests tipus és raríssim i l'altre és el que pertany al conjunt monetari estudiat, com es pot veure a la llegenda de l'anvers de la peça (núm. 5) on es llig 5·PS/·FER·/VII·/1809·.

III.1.2. Ferran VII (r. 1808-1833)

Una vegada acabada la guerra de la Independència, s'inicia un nou període en què Ferran VII torna a Espanya i continua amb les emissions de monedes que havien estat realitzant-se, com ja havíem dit, per part de diversos organismes. El monarca emet diferents valors d'or i de plata, dels quals no hi ha cap exemplar a la col·lecció. El que sí que s'hi conserven són un total de deu monedes de 2 (núm. 12 a 17), 4 (núm. 11) i 8 (núm. 7 a 10) maravedís que Ferran VII va emetre segons el sistema i la tipologia implantades per Carles III el 1770 (Gil Farrés, 1976: 517).

Les quatre monedes de 8 maravedís que pertanyen al nostre conjunt monetari corresponen a un model concret encunyat entre els anys 1817 i 1821 a Jubia (La Corunya), seca que havia sigut posada en funcionament el 1811 pel Consell de Regència Nacional (Gil Farrés, 1976: 512), i la marca d'aquesta, una "J", apareix a l'anvers de les peces. De les quatre monedes, cal destacar-ne la número 10 del catàleg a causa d'una particularitat: es tracta d'una peça amb un ressegellament o contramarca en forma de lletra "P" damunt de l'efígie del rei. Els ressegellaments poden ser de diversos tipus i formes, i la seua gravació en les monedes respon a diferents necessitats o motius. Un govern legítim, per exemple, pot emetre les contramarques per tal de realitzar un canvi de

valor de la peça contramarcada, per garantir o ajustar la seua llei, o per a donar validesa a monedes pertanyents a antics dirigents o d'altres països. Però no tan sols un govern legítim pot ser responsable d'aquest tipus de marques a les monedes, ja que podem trobar exemples de ressegellaments realitzats amb una finalitat política per part de sindicats o bé partits polítics, amb motius comercials o fins i tot contramarques personals o humorístiques realitzades per particulars (De la Fuente, 2010), la qual cosa ens demostra que els ressegellaments poden ser tan variats com exclusius. En el cas de la nostra peça de 8 maravedís, desgraciadament no hem pogut identificar l'emissor de la contramarca ni el seu significat, per la qual cosa deixem una línia oberta a futurs descobriments.

La resta de monedes són set peces emeses a la seca de Segòvia (on s'aprecia l'aqueducte a l'anvers, marca de seca), una de 4 maravedís i sis de 2 maravedís, totes amb la mateixa iconografia i encunyades des de 1816 fins a 1833.

III.1.3. Isabel II (r. 1833-1868)

El 1833 pujà al tron Isabel II, la qual, després de les regències de Maria Cristina i Espartero durant la seua minoria d'edat (1833-1843), es mantindrà al capdavant del govern fins a 1868, quan la revolució deixa el tron vacant. Durant aquests 35 anys, l'emissió de moneda és molt abundant i al MAMA es conserven trenta-una monedes d'aquest període: una peça de 4 rals (núm. 19), tres d'un ral (núm. 20 a 22), cinc de 2 maravedís (núm. 28 a 32), cinc de 8 maravedís (núm. 23 a 27), tres d'una dècima de ral (núm. 35 a 37), dos de mig ral (núm. 33 i 34), dos de 5 cèntims d'escut (núm. 38 i 39), quatre de 2 Ω cèntims d'escut (núm. 40 a 43), quatre de 3 quarts (núm. 46 a 49) i dos de 6 quarts (núm. 44 i 45).

En totes aquestes, independentment del seu valor, metall o seca (a excepció de la de Barcelona, que comentarem més endavant), apareix la mateixa llegenda: ISABEL 2ª, POR LA GRACIA DE DIOS Y LA CONST. REYNA DE LAS ESPAÑAS. És en 1837 quan s'afegeix Y LA CONST., amb motiu d'haver-se promulgat la Constitució aquest any. Açò queda reflectit en els exemplars del conjunt estudiat. En canvi, en els 8 maravedís (núm. 24) encunyats a Segòvia el 1836 apareix la llegenda ISABEL 2ª POR LA GRACIA DE DIOS, i als 3 quarts (núm. 46), encunyats a Barcelona l'any 1836 –abans de promulgar-se la Constitució de 1837–, la llegenda és ISABEL 2ª REYNA-CONST. DE LAS E. Pel que fa a la iconografia, s'utilitza bàsicament sempre la mateixa, a l'anvers bust d'Isabel II a esquerra, i al revers escut, en què varia el model tant de l'efígie com de l'escut.

Menció a banda mereixen les monedes encunyades per la seca de Barcelona, posades en circulació segons Gil Farrés entre 1836 i 1846 com a resposta a la necessitat de cobrir les despeses ocasionades per la I Guerra Carlina (1976: 524). La iconografia utilitzada és l'escut coronat i barrat amb branques d'alzina al voltant, i la llegenda és la mateixa que a la resta d'Espanya però afegint la frase PRINCIP. DE CATALUÑA (núm. 44 a 49).

Cal assenyalar, que les monedes de bronze encunyades a partir de l'any 1865 ho van ser a la fàbrica ubicada a la loca-

litat de Biache Saint Vaast (situada en la regió de Nort-Pas de Calais) per l'empresa Oeschger, Mesdach & Cia. amb seu a París. Aquest fet es va produir per encàrrec de la Casa de Moneda de Barcelona (contracte ratificat per decret de 7 de març de 1870), la qual cosa fa que aquestes peces mantinguin l'antiga marca de seca de la ciutat comtal, les dues estrelles de vuit puntes juntament a les inicials OM, identificador de l'empresa francesa; per tant, les monedes d'Isabel II de bronze, encunyades a partir d'aquesta data, que tenim al MAMA (núm. 38 a 43), tenen ambdues característiques. La relació amb Oeschger, Mesdach & Cia. es va mantenir fins ben entrat el regnat d'Alfons XII, per la qual cosa també podem trobar les inicials OM a la moneda del Govern Provisional (núm. 54) que comentem al subapartat següent (Martorell, 2002: 46-47).

III.1.4. Govern Provisional (1868-1871)

Després de la retirada d'Isabel II del plànol polític, el Govern Provisional es va estendre des del 30 de setembre de 1868 fins al 16 de novembre de 1870. El 19 d'octubre de 1868 aquest nou govern crea un nou sistema monetari basat en els acords que el 23 de desembre de 1865 pren la Unió Monetària Llatina, formada originàriament per França, Suïssa, Bèlgica i Itàlia, i a la qual s'havia incorporat juntament amb els Estats Pontificis, Grècia i Romania aquell mateix any (Martorell, 2002: 40). La Unió Monetària Llatina havia advocat per la unificació de pes, llei, mòdul i curs de les espècies d'or i plata en els diferents sistemes monetaris. Aquest acord representava la normalització del sistema decimal imposat per Napoleó a França i a la resta de territoris conquerits (Gil Farrés, 1976: 532), mentre que a Espanya va comportar la implantació de la pesseta com a unitat del sistema monetari nacional.

És a aquest període al qual pertany la moneda de 10 cèntims que forma part del conjunt monetari estudiat (núm. 54). La iconografia utilitzada en la moneda va ser elaborada pel gravador de la *Casa de Moneda* Luis Marchionni, que es va basar en el disseny realitzat per Luis Plañiol, que havia guanyat un concurs per al disseny de les monedes de coure (Martorell, 2002: 46). De manera que és aquesta la mateixa que apareix en totes les monedes emeses pel Govern Provisional amb aquest metall: deessa asseguda a dreta en l'anvers, i un lleó rampant sobre escut ovalat a la dreta en el revers. L'única excepció iconogràfica a aquesta norma en les peces de coure és la primera moneda fabricada de 25 mil·lèsimes d'escut, commemorativa de la victòria de la revolució, amb data 29 de setembre de 1868. En aquesta apareix a l'anvers l'aqüeducte de Segòvia (marca de seca) i la llegenda SOBERANIA NACIONAL-ESPAÑA LIBRE, i al revers la data indicada i el valor de la peça. Pel que fa a la llegenda, és interessant destacar el fet que es tracta de la primera vegada que s'utilitza el terme *España* en singular, que expressa el concepte d'una nació unificada, enfront del d'*Españas*, que s'havia utilitzat fins al moment i que reflectia la unió dels distints regnes existents (Santacreu, 2002: 24).

La moneda de la col·lecció pertany a la seca de Barcelona, encara que, com ja hem dit anteriorment, va ser realitzada a la fàbrica francesa de Oeschger, Mesdach & Cia. com testimonien les lletres OM que trobem sota les potes del lleó. L'emissió a la qual pertany l'exemplar va ser de 170.088.104 peces (Guerra, 2003: 37) i per a la seua realització es va utilitzar en part metall procedent de monedes antigues (Ribera *et al.*, 2005: 345).

III.1.5. Carles VII (Pretendent). 3a Guerra Carlina (1872-1876)

Després de la mort de Ferran VII, va pujar al tron la seua filla Isabel II. Malgrat açò, el seu oncle, l'infant senyor Carles María Isidre de Borbó, Carles V segons la successió carlina, no va acceptar la derogació de la llei sàlica que atorgava el tron a la seua neboda. Açò va provocar la Primera Guerra Carlina (1833-1839), seguida als pocs anys per la Segona Guerra Carlina (1846-1849), molt centrada a Catalunya, per a finalment produir-se un últim intent amb la Tercera Guerra Carlina (1872-1876).

Dels pretendents carlins al tron d'Espanya (Carles V, Carles VI, Joan III i Carles VII), tan sols Carles V i sobretot Carles VII van emetre moneda com a resposta a la necessitat d'obtenir fons per a mantenir l'exèrcit i facilitar les xicotetes transaccions comercials a la zona en mans carlines, especialment al País Basc.

En la col·lecció numismàtica del MAMA només es conserva una peça de Carles VII. En concret, una moneda de 10 cèntims de coure encunyada el 1875 (núm. 55) que pertany a una emissió de 100.000 peces (Guerra, 2003: 38). Pel que fa a la seca, els diferents autors no es posen d'acord en aquest punt, ja que uns adscriuen les monedes de 5 i 10 cèntims de coure a la seca de Brussel·les (Calicó, 2008: 817; Guerra, 2003: 38) i altres ho fan a la població guipuscoana d'Oñati (Cayón *et al.*, 2005: 1328; Santacreu, 2002: 28; Martorell, 2002: 74), on el pretendent tenia el seu quarter general. L'única cosa en què sembla que tots estan d'acord és en el fet d'ubicar les monedes de 50 cèntims i 5 pessetes de plata a Brussel·les, i a la seca d'Oñati una medalla de plata de la qual es conserven proves de coure (Calicó, 2008: 816). Com que tenen la mateixa grandària i pes que els *duros* del sistema monetari de 1868 i estan fetes amb plata de llei semblant (Martorell, 2002: 74), van circular amb valor de 5 pessetes.

III. 2. Monedes estrangeres

Una vegada finalitzada l'anàlisi de les monedes espanyoles, passarem a la de les peces emeses a l'estranger. Hi ha un total de 41 monedes, de les quals 25 corresponen al Marroc (60,97%), 5 a França (12,19%), 4 als Estats Pontificis (9,76%), 2 a Itàlia (4,88%), 2 a Anglaterra (4,88%) i un exemplar als Estats Units, Turquia i Suïssa (2,44% cada país).

La major part de les monedes marroquines (núm. 56 a 80) estan fetes de bronze i són iconogràficament iguals: a l'anvers dins d'un cercle, dos triangles superposats que

formen una estrella de sis puntes –anomenada estrella de Salomó– i al centre d'aquesta un punt; al revers, enmig de dues ratlles, la data respecte de l'Hègira (622 dC) o bé, cercle partit per barra horitzontal, en la part superior la seca en grafia àrab i baix d'aquesta la data també respecte de l'Hègira. A més a més, la majoria d'aquestes peces es caracteritzen per tenir en un o en dos dels costats una mena de tall o rebava que els dóna una forma irregular. Aquesta es deu al sistema utilitzat per a la fabricació de les peces, que consisteix en uns motlles en forma de penjoll de raïm on es posa el bronze fos (fig. 1); un cop solidificat el material, s'extrauen les rastelleres de monedes i se separen les peces tallant-les. El valor d'aquestes oscil·la entre mig felús i els 4 felús, i varia la seca entre Marràqueix o Fes en la majoria dels casos; però en alguns, a causa de l'important desgast de les monedes, és molt difícil de determinar. De fet, n'hi ha una que ha estat impossible de catalogar per aquest motiu (núm. 80). Cal assenyalar que aquesta sèrie que pertany al MAMA es completaria amb una altra moneda d'iguals característiques, però adscrita al regnat de Sidi Muhammed III (AH 1171-1204/ 1757-1790 dC) o bé Sulayman II (AH 1207-1238/ 1793-1822 dC), i per tant estudiada amb anterioritat en l'article publicat sobre les monedes del Museu d'època moderna (Garrigós i Santos-Olmo, 2010: 184).

Pel que fa a la cronologia d'aquest model, les peces es troben encunyades entre l'any 1260 i 1365 de l'Hègi-

Figura 1

ra (1844-1945 dC), i els responsables emissors són: Moulay'Abd Al-Rahman (1822-1859) (núm. 56 a 58) i Sidi Mohammed IV (1859-1873) amb el major nombre d'exemplars (núm. 59 a 75).

L'explicació d'aquest gran nombre de monedes marroquines a la col·lecció la trobem en l'anomenada "Guerra d'Àfrica", que va ser l'episodi de la invasió del Marroc (1859-1860), arran de les hostilitats desencadenades a la plaça espanyola de Ceuta. Aquesta acció va representar per a alguns personatges importants de l'època reprendre la vocació conqueridora, així com l'inici d'una nova expansió; però per al general O'Donnell va ser una cortina de fum, una manera de despistar i de perpetuar-se en el poder, que veia perillar amb l'arribada dels moderats. La imatge que rebien els espanyols de la "Guerra d'Àfrica" era una successió de victòries en les diferents batalles, com ho prova la propaganda oficial mitjançant quadres, cròniques i, en el nostre cas, la medalla que hi ha al Museu (núm. 52), on es commemora aquesta campanya militar (Fontana, 2007: 299-301). Per l'abril de 1860 es va signar a Tetuan el Tractat de Wad-Ras en què el Marroc es comprometia a pagar 400 milions de rals en concepte d'indemnització de guerra, quantitat que es va pagar amb moneda de coure marroquina (el felús) que va invair el mercat espanyol i que va circular fins a l'any 1881, que és quan es va prohibir; això justifica la presència d'aquestes peces en moltes col·leccions numismàtiques de l'època (Estrada-Rius, 2010: 76).

Però hi ha altres monedes en la col·lecció que no segueixen el patró esmentat; es tracta d'un dirham de plata que pertany al regnat de Sidi Mohammed IV i que correspon a la seca de Fes (núm. 59); i també d'un mig rial de plata (5 dirhams) d'Abd Al-Aziz, encunyats en una ciutat britànica (Birmingham o Londres), i que es caracteritza per tenir retallat l'interior de la peça (núm. 76); 1 franc de níquel de Yusuf realitzat a París (núm. 77); i 5 i 2 francs pertanyents a la seca de París i al regnat de Mohammad V, l'una realitzada amb un aliatge d'alumini i bronze (núm. 78) i l'altra amb alumini (núm. 79). D'aquesta última cal destacar el fet que és l'única peça que porta la data basant-se en el calendari gregorià.

Per altra banda, tenim una moneda dels EUA (núm. 81) que va ser encunyada entre els anys 1913 a 1938, la iconografia de la qual va ser dissenyada per l'escultor nord-americà James Earle Fraser (1876-1953) (Bruce *et al.*, 2006: 2205). A l'anvers apareix l'efígie d'un indi americà que, segons el mateix escultor, està basada en tres caps indis reals: Cua de Ferro, Dos Llunes i John Gran Arbre; i al revers hi ha un bisó americà. Aquest tipus de moneda va ser realitzada en tres seques diferents: Denver, San Francisco i Filadèlfia, encara que l'exemplar del MAMA pertany a la de Filadèlfia, ja que no hi ha cap marca de seca, mentre que les altres dues s'identifiquen amb una "D" o una "S" respectivament a l'exerg del revers, davall del valor de la moneda.

Pel que fa a la moneda turca, encunyada a Constantinoble el primer any del regnat de Muhammad V (1909), aques-

ta té representat a l'anvers el segell dels prínceps sultans de l'Imperi Otomà, l'anomenat *Toughra* (Ramón, 2010: 181). A les dues cares s'utilitza la grafia àrab i els motius estan envoltats per dotze estrelles.

Les peces que representen la Gran Bretanya al MAMA són de Jordi III de l'any 1797 (núm. 84) i l'altra de Jordi V de 1919 (núm. 85). A pesar de la diferència cronològica existent entre l'encunyació de les dues, la iconografia utilitzada és la mateixa: a l'anvers bust del monarca i al revers Britània asseguda cap a l'esquerra amb trident i escut. Sí que cal assenyalar que la moneda de Jordi III es caracteritza per estar ressegellada tres voltes amb la paraula WARRANTED en cada una de les seues cares, encara que, igual que ens passava amb l'anterior ressegell, del qual ja hem parlat amb anterioritat, no hem esbrinat el motiu ni els responsables d'aquesta contramarca.

La història contemporània de França està representada aquí amb un total de cinc exemplars, des de la Revolució Francesa fins a l'actualitat. Així, del període revolucionari podem trobar la més antiga, una moneda d'una dècima de la I República Francesa, encunyada a Lió i datada l'any 7 del calendari republicà francès –que correspon a 1799–, últim any del Directori (núm. 86). També hi trobem una de deu cèntims de l'emperador Napoleó Bonaparte (r. 1804-1814) de l'any 1808, realitzada a París (núm. 87) pel gravador de la seca de la capital francesa Pierre Joseph Tiolier (1763-1819), que ho va ser des de 1803 fins a 1816. Amb la Restauració, torna la monarquia i d'aquest moment el MAMA conserva ° de franc de Carles X (r. 1824-1830), encunyat a Rouen el 1829 (núm. 88) pel gravador Auguste-François Michaut (1786-1879). Finalment, dues peces quasi actuals, 100 francs de 1955 de la seca de Beaumont-Le Roger, tal com deixa patent la cornucòpia gravada al costat de l'any d'emissió, marca d'aquesta seca (Bruce *et al.*, 2005: 743), realitzada pel gravador R. Cochet i pertanyent a la IV República. L'altra peça són 10 cèntims de 1976 amb seca a París, de la V República (núm. 91). En aquesta última moneda trobem a l'anvers la famosa efígie de *Marianne* creada per l'escultor i medallista francès Henri Lagriffoul (1907-1981), i el revers realitzat pel gravador Adrien Dieudonné (1912-1982), autor de la iconografia de les peces de 5, 10, 20 i 50 cèntims encunyats a partir de 1962.

Hi ha també a la col·lecció dues monedes d'Itàlia, que pertanyen a dos períodes consecutius. La primera és l'encunyada l'any 1798 a Nàpols per Ferran IV (1r regnat, 1759-1799) de Sicília i Nàpols. Existeix com a curiositat la diferència entre el títol oficial del monarca i el que apareix a la peça, que es deu al fet que el rei, després de la conquesta de Napoleó, és restituit al tron amb el títol de Ferran I de les Dues Sicílies, en substitució dels dos que ostentava amb anterioritat: Ferran III de Sicília i Ferran IV de Nàpols. La segona de les monedes pertany al regnat de Napoleó I (r. 1804-1814) a Itàlia i va ser realitzada a la seca de Milà l'any 1808; la seua iconografia és a l'anvers cap nu de l'emperador a dreta; i al revers, l'escut imperial amb la llegenda REGNO D'ITALIA.

La sèrie de monedes papals que es conserven a la col·lecció, a excepció de les medalles commemoratives que ja comentarem més endavant, pertanyen totes al papat de Pius IX (1846 a 1878). En concret són mig *baiocco* de l'any 1850 (núm. 94), 1 lira de 1866 (núm. 95), 10 *soldi* de 1867 (núm. 96) i 5 lires de 1870, realitzades pel gravador Carlo Voigt (núm. 97); totes aquestes estan encunyades a la seca de Roma (apareix la marca de seca, una "R", al revers) i amb la mateixa llegenda a l'anvers: el títol del Papa i l'any del papat. La iconografia que trobem a les peces és també la mateixa a les tres últimes (núm. 95 a 97): a l'anvers bust del Papa a esquerra i al revers valor i any d'encunyació de la peça a l'interior de corona de llorer i roure; al voltant d'aquesta la llegenda STATO PONTIFICIO. La moneda de mig *baiocco* (núm. 94) substitueix l'efígie de Pius IX per l'escut dels Estats Pontificis i la tiara papal.

Acabarem aquest apartat parlant de l'única moneda suïssa (núm. 101) que hi ha a la col·lecció. Es tracta de 2 rappen (cèntims) encunyats a la ciutat de Berna l'any 1951. La iconografia és molt senzilla: a l'anvers podem veure una creu al camp, envoltada per la llegenda HELVETIA i l'any; al revers veiem un número 2 que n'indica el valor, sobreposat a una espiga de blat. Aquí mateix, i a la part de sota trobem la marca de la seca: B. Aquesta peça forma part de la segona emissió, de la qual es van fer 9.622.000 d'exemplars (Bruce *et al.*, 2006: 2034). Sembla ser que aquesta moneda va deixar d'encunyar-se el 1974 i es va desmonetitzar el primer dia de l'any 1978. Les monedes suïsses tenen les llegendes en llatí, i no n'ha variat massa la iconografia des de finals del segle XIX.

III.3. Medalles

Capítol a banda mereixen les deu medalles que podem trobar als fons del MAMA. Totes aquestes tenen com a objectiu la transmissió i difusió dels fets o esdeveniments que el gravador, seguint les mateixes tècniques que les utilitzades en l'encunyació de la moneda oficial en curs, ha immortalitzat al cospell.

III.3.1. Medalles espanyoles

La medalla més antiga espanyola d'aquesta època que tenim a la col·lecció pertany al regnat de Ferran VII i és l'emesa en 1816 per la ciutat de Cadis (l'al·legoria de la qual podem veure al revers) per a la commemoració de l'enllaç entre el monarca i la seua segona esposa Isabel de Portugal (núm. 18).

La resta de medalles espanyoles que es conserven són quatre peces del període d'Isabel II, corresponents cadascuna d'aquestes a la commemoració de quatre moments històrics diferents. Aquests són: la seua proclamació com a reina en 1833 a Madrid (núm. 50), la proclamació de la seua majoria d'edat en 1843 (núm. 51), la victòria de la campanya d'Àfrica (1859-1860) (núm. 52) i, finalment, la cessió pel febrer de 1865 d'una part del patrimoni reial per Isabel II per a ser venut (la reina es quedava tan sols amb un quart dels beneficis) i sanejar la hisenda pública que en aquells moments es trobava en fallida després de la negativa per

part de les Corts d'aconseguir un préstec de 600 milions, tal com havia demanat el ministre García Barzallana (Ruiz Trapero *et al.*, 2003, II: 182-183) (núm. 53). Podem assenyalar que la seca de les dues primeres medalles són Madrid i Sevilla respectivament (tal com deixen clares les marques, la M coronada per a la capital i el símbol ∞ per a Sevilla), i que el medallista de l'última peça va ser Atanasio Carrasco y Castell i l'editor M. Pacheco, com s'especifica davall del bust d'Isabel II.

III.3.2. Medalles estrangeres

La medalla encunyada a Alemanya (núm. 83)⁵ va ser emesa pel II Reich, de manera que els ciutadans que les adquirien ajudaven les grans despeses que suposava la I Guerra Mundial. El canvi d'or per ferro era un acte voluntari, encara que sí que hi havia una certa pressió social, ja que qui no ho feia no era considerat un bon patriota. Des del començament d'aquest conflicte, existia aquest canvi, però serà en 1916 quan s'encunye una medalla, que és la que hi ha al fons del Museu. La peça va ser dissenyada per l'escultor alemany Hermann Kurt Hosaeus (1875-1958), que va realitzar un gran nombre de dissenys per a monedes; a l'anvers hi ha una dona agenollada que ofereix un collar, amb la llegenda IN EISERNER ZEIT (en temps difícils) i a l'exerg la data d'emissió, el 1916. Al revers tan sols apareix la llegenda GOLD GAB ICH ZUR WEHR, EISEN NAHM ICH ZUR EHR (vaig donar or per a la defensa de la pàtria i vaig rebre ferro i honor) sobre rama de llorer i davall d'aquesta el cognom de l'escultor Hosaeus.

La peça francesa que pertany al regnat de Lluís Felip I està molt desgastada, sobretot el revers, la qual cosa impedeix transcriure la llegenda existent dins de la corona de llorer, encara que al final d'aquesta apareix l'any 1846. Pel que fa a l'anvers, trobem el cap del monarca a l'esquerra amb el títol d'aquest, LOUIS PHILIPPE I - ROI DES FRANÇAIS (núm. 89).

De les tres medalles papals, cap no ha pogut ser adscrita cronològicament. Dues d'aquestes es caracteritzen per tenir una anella per a posar la cadena i porta-la penjada. Es tracta, d'una banda, d'una de Pius IX (núm. 98), amb l'efígie del pontífex a l'anvers i Sant Pere i Sant Pau amb els seus atributs al revers; i, d'altra, la que representa la decapitació de Sant Pau per ordre de l'emperador Neró i el miracle de l'aparició d'una font on cau el cap de l'apòstol (núm. 100). La tercera de les medalles esmentades representa Sant Joan de Mata (núm. 99), fundador de l'orde religiós de la Santíssima Trinitat en 1198, encara que, tal com passava amb la peça de la decapitació de Sant Pau, no hem aconseguit adscriure-la cronològicament ni n'hem pogut identificar la seca.

CATÀLEG

L'estructura del catàleg segueix el mateix esquema que la nostra anterior recerca (Garrigós i Santos-Olmo, 2010); per tant, no incidirem en la descripció del funcionament. Les publicacions utilitzades per a l'estudi i descripció han estat

el catàleg de X. CALICÓ (2008) per a les monedes espanyoles i els *World Coins* (WC) per a les estrangeres. Per a les medalles espanyoles hem emprat el *Catálogo de la colección de medallas españolas del Patrimonio Nacional* (2003).

I. MONEDES I MEDALLES D'ÈPOCA CONTEMPORÀNIA

I.1. J. Napoleó (r. 1808-1814)

1. JOSEP NAPOLEÓ. 20 rals. MADRID. 1809
A.- IOSEPH · NAP · DEI · GRATIA · 1809 ·, cap masculí nu a l'esquerra.

R.- HISPANIARUM ET IND · REX · $\overline{\text{M}}$ · A · I ·, escut coronat dividit en sis quarts: I, Castella; II, Lleó; III, Aragó; IV, Navarra; V, Granada; VI, Índies; sobre el tot, en el centre, àguila imperial. 20 - R·. Cantell: cordonet.

25,95/ 40/ 12

Calicó, José Napoleón, tipus 7 (Àguila gran), núm. 24

Inv.: 1.369 (làm. I)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

2. JOSEP NAPOLEÓ. 4 Quarts. BARCELONA. 1813
A.- [en] BARCELONA · *1813* ·, 4-/ QUARTOS dins de cercle. Flor.

R.- Escut romboïdal de Barcelona amb branques de roure als costats.

8,36/ 29/ 6

Calicó, José Napoleón, tipus 22, núm. 76

Inv.: 2.505 (làm. I)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

3. JOSEP NAPOLEÓ. 1 Quart. BARCELONA. 1810
A.- ·EN BARCELONA·, ·1810·, 1/QUARTO dins cercle. Sota estrella de 6 puntes.

R.- Escut romboïdal de Barcelona dins de corona de llorer.

2,28/ 21/ 6

Calicó, José Napoleón, tipus 27, núm. 94

Inv.: 2.504 (làm. I)

Bibl.: Inèdita

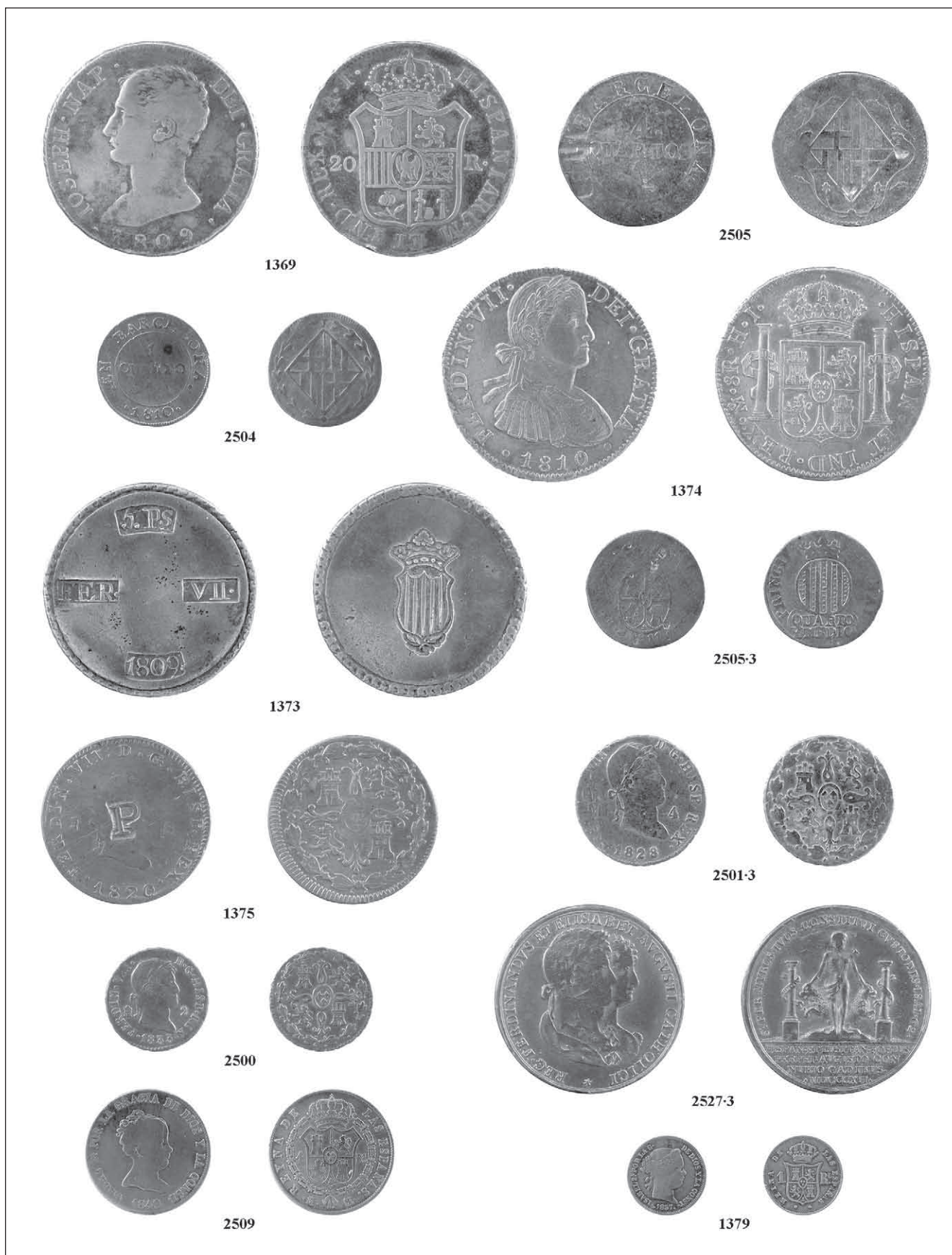
Col·lecció: CVM

I.2. Ferran VII (r. 1808-1833)

4. FERRAN VII. Ral de 8. MÈXIC. 1810
A.- FERDIN·VII· - DEI·GRATIA, ·1810·, bust del rei llorejat, amb armadura i mantell a la dreta.

R.- ·HISPAN· ET IND ·REX· $\overline{\text{M}}$ · 8R ·H·J·, escut reial coronat enmig de dues columnes, PLUS VLTRA. Assajadors: H·J·.

26,96/ 39,5/ 12

Làmina 1

Calicó, Fernando VII, tipus 143, núm. 542 o 543

Inv.: 1.374 (làm. I)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

5. FERRAN VII. Ral de 8. TARRAGONA. 1809

A.- Punxonat en tres línies: 5· PS/ FER·/ VII·/ 1809·.

Cordonet en el cantell.

R.- Escut coronat amb cinc barres de *gules*. Corona oberta.

26,45/ 39,5/ 12

Calicó, Fernando VII, tipus 174, núm. 653

Inv.: 1.373 (làm. I)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

6. FERRAN VII. Quart i mig. CATALUNYA. 1811

A.- FERDI[n · vii·] - [hi]SP [re]X ·1811·, escut ovalat amb corona.

R.- PRINCIP· - [ca]THAL· (QUARTO./ Y MEDIO), escut redó de Catalunya coronat.

3,73/ 21,5/ 12

Calicó, Fernando VII, tipus 417, núm. 1529

Inv.: 2.505-3 (làm. I)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

7. FERRAN VII. 8 maravedís. JUBIA. 1817

A.- FERDIN · VII · D · G · HISP · REX, ·1817·, cap del rei llorejat a la dreta, als costats: J - 8.

R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó de Borbó.

8,62/ 31,5/ 12

Calicó, Fernando VII, tipus 423, núm. 1551

Inv.: 2.501-1

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

8. FERRAN VII. 8 maravedís. JUBIA. 1819

A.- FERDIN · VII · D · G · HISP · REX, ·1819·, cap del rei llorejat a la dreta, als costats: J - 8.

R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó de Borbó.

8,79/ 31,5/ 12

Calicó, Fernando VII, tipus 423, núm. 1553

Inv.: 2.501

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

9. FERRAN VII. 8 maravedís. JUBIA. 1820

A.- FERDIN · VII · [d · g] · HISP · REX, ·1820·, cap del rei llorejat a la dreta, als costats: J - 8.

R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó

de Borbó.

9,25/ 31,2/ 12

Calicó, Fernando VII, tipus 423, núm. 1554

Inv.: 2.501-2

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

10. FERRAN VII. 8 maravedís. JUBIA. 1820

A.- FERDIN · VII · D · G · HISP · REX, ·1820·, cap del rei llorejat a la dreta, als costats: J - 8. Damunt del cap P ressegellada.

R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó de Borbó.

9,03/ 31,5/ 12

Calicó, Fernando VII, tipus 423, núm. 1554

Inv.: 1.375 (làm. I)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

11. FERRAN VII. 4 maravedís. SEGÒVIA. 1828

A.- FERD[in] · VII · D · G · HISP · REX, ·1828·, cap del rei llorejat a la dreta, als costats: aqüeducte - 4.

R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó de Borbó. Cordonet de fulles al cantell.

5,47/ 24/ 12

Calicó, Fernando VII, tipus 477, núm. 1711

Inv.: 2.501-3 (làm. I)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

12. FERRAN VII. 2 maravedís. SEGÒVIA. 1825

A.- FERDIN · VII · D · G · HISP · REX, ·1825·, cap del rei llorejat a la dreta, als costats: aqüeducte - 2.

R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó de Borbó. Cordonet de fulles al cantell.

2,34/ 18/ 12

Calicó, Fernando VII, tipus 478, núm. 1724

Inv.: 1.377

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

13. FERRAN VII. 2 maravedís. SEGÒVIA. 1827

A.- FERDIN · VII · D · G · HISP · REX, ·1827·, cap del rei llorejat a la dreta, als costats: aqüeducte - 2.

R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó de Borbó. Cordonet de fulles al cantell.

2,20/ 19,3/ 12

Calicó, Fernando VII, tipus 478, núm. 1727

Inv.: 2.501-5

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

14. FERRAN VII. 2 maravedís. SEGÒVIA. 1828
 A.- FERDIN·VII·D·G·HISP·REX,·1828·, cap del rei
 llorejat a la dreta, als costats: aqüeducte - 2.
 R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu
 floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó
 de Borbó. Cordonet de fulles al cantell.
 2,50/ 18,5/ 12
Calicó, Fernando VII, tipus 478, núm. 1728
 Inv.: 2.501-4
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA

15. FERRAN VII. 2 maravedís. SEGÒVIA. 1829
 A.- FERDIN·VII·D·G·HISP·REX,·1829·, cap del rei
 llorejat a la dreta, als costats: aqüeducte - 2.
 R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu
 floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó
 de Borbó. Cordonet de fulles al cantell.
 2,46/ 18,9/ 12
Calicó, Fernando VII, tipus 478, núm. 1729
 Inv.: 2.501-6
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA

16. FERRAN VII. 2 maravedís. SEGÒVIA. 1833
 A.- FERDIN·VII·D·G·HISP·REX,·1833·, cap del rei
 llorejat a la dreta, als costats: aqüeducte - 2.
 R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu
 floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó
 de Borbó. Cordonet de fulles al cantell.
 2,38/ 19/ 12
Calicó, Fernando VII, tipus 478, núm. 1735
 Inv.: 2.500 (làm. I)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA

17. FERRAN VII. 2 maravedís. SEGÒVIA. 1833
 A.- FERDIN·VII·D·G·HISP·REX,·1833·, cap del rei
 llorejat a la dreta, als costats: aqüeducte - 2.
 R.- Dos castells i dos lleons rampants separats per creu
 floral i envoltats per corona floral, en el centre escussó
 de Borbó. Cordonet de fulles al cantell.
 2,43/ 18,5/ 12
Calicó, Fernando VII, tipus 478, núm. 1735
 Inv.: 1.376
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA

18. FERRAN VII. Medalla commemorativa. CADIS.
 1816
 A.- ★ REG·FERDINANDVS ET ELISABET AVGVSTI
 CATHOLICI, bustos superposats dels reis: a la dreta,
 el d'ell imberbe, amb cabells curts, làurea, casaca, man-
 tell i el Toisó, i el de la reina amb vestit escotat.
 R.- SVPER MVROS·TVOS CONSTITVI CVSTODES-
 ISAI·62·, armes de Cadis: Hèrcules de peu, de front, que

subjecta dos lleons per la cabellera, entre les dues co-
 lumbes, amb cintes el lema: NUN PLUS-ULTRA.
 Exerg: HISPAN·ET LVSITAN·FOEDVS/
 PERPET·AVGVSTO CON·NVBIO GADIBVS·/
 ★MDCCCXVI★.
 18,93/ 34,9/ 12
Ruiz Trapero et al., 2003, I, núm. 477; *Almagro-Gorbea
 et al.*, 2005, núm. 499 o 500
 Inv.: 2.527-3 (làm. I)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA

I.3. Isabel II (r. 1833-1868)

19. ISABEL II. 4 rals. MADRID. 1849
 A.- ISABEL 2^a. POR LA GRACIA DE DIOS Y LA
 CONST·, 1849·, cap de la reina a la dreta.
 R.- REYNA DE - LAS ESPAÑAS·, $\overline{\text{M}}$ - CL, escut quar-
 terat coronat envoltat del Toisó d'or: I i IV, Castella; II
 i III, Lleó; en punta inserit, Granada; sobre el tot, en el
 centre, escussó de Borbó. Entre el collar del Toisó i l'es-
 cut: a l'esquerra 4, a la dreta Rs.
 5,00/ 23/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 68, núm. 296
 Inv.: 2.509 (làm. I)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: CVM

20. ISABEL II. 1 ral. BARCELONA. 1857
 A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONST·,
 ·1857·, cap llorejat de la reina a la dreta.
 R.- ★REYNA DE - LAS ESPAÑAS★, 1. - RL., escut rei-
 al coronat.
 1,24/ 14,5/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 96, núm. 401
 Inv.: 1.379 (làm. I)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: CVM

21. ISABEL II. 1 ral. MADRID. 1847
 A.- ISABEL 2^a. POR LA GRACIA DE DIOS Y LA
 CONST·, 1847·, cap de la reina a la dreta amb els cabells
 subjectes per una cinteta de perles.
 R.- REYNA DE - LAS ESPAÑAS, escut quarterat coro-
 nat envoltat del Toisó: I i IV, Castella; II i III, Lleó; en
 punta inserit, Granada; sobre el tot, en el centre, escussó
 de Borbó. Entre el collar del Toisó i l'escut: a l'esquerra
 1·, a la dreta RL·, $\overline{\text{M}}$ - C L·.
 1,47/ 14,5/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 98, núm. 415
 Inv.: 2.507 (làm. II)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: CVM

22. ISABEL II. 1 ral. MADRID. 1864
 A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONST·,

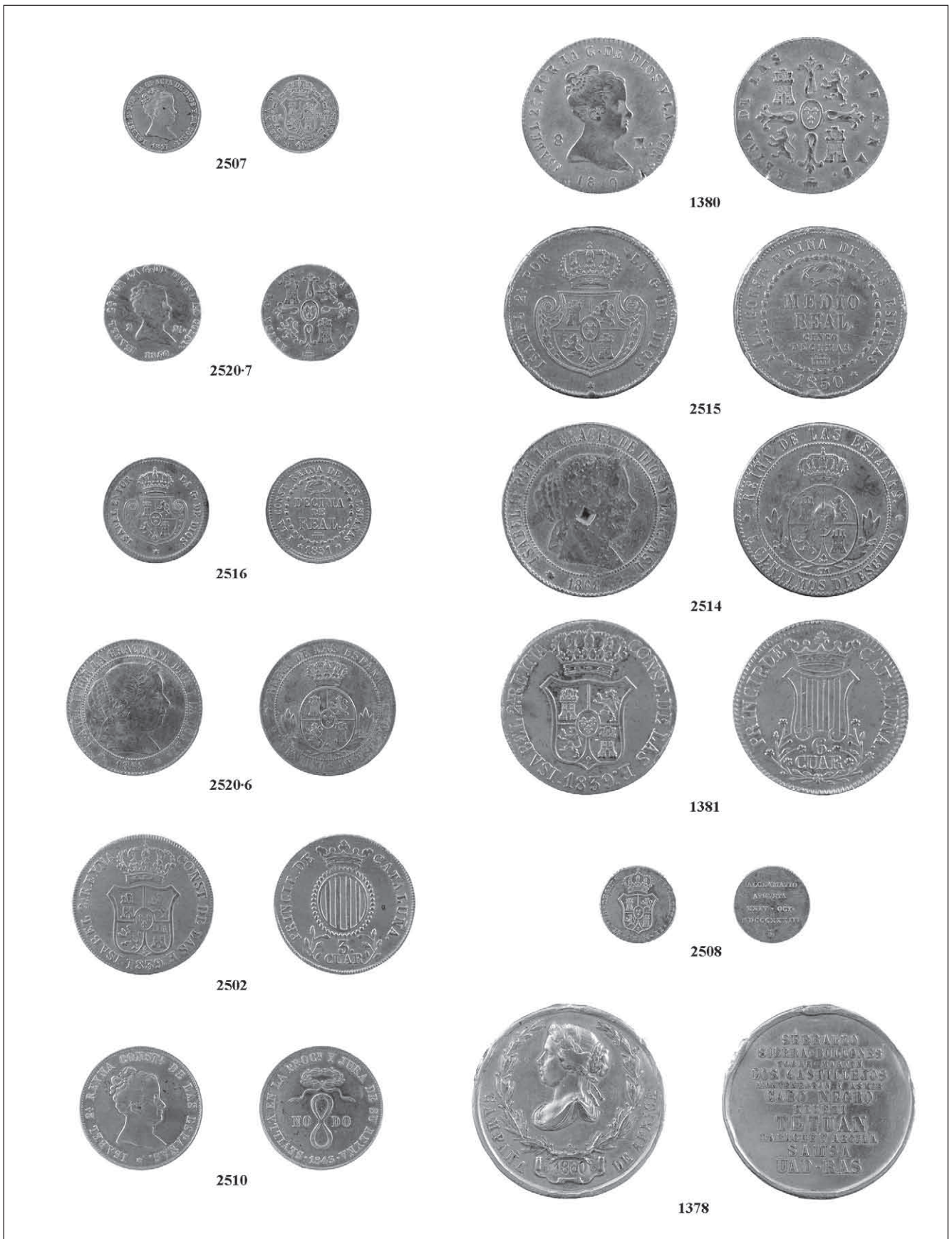

Lámina II

·1864·, cap llorejat de la reina a la dreta.

R.- ★ REINA DE - LAS ESPAÑAS ★, escut reial coronat, 1. - RL·.

1,30/ 14,5/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 100, núm. 426

Inv.: 2.506

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

23. ISABEL II. 8 maravedís. JUBIA. 1850

A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONST·, 1850·, cap de la reina a la dreta amb els cabells subjectes per una cinteta de perles, als costats: 8 - M·.

R.- REYNA DE LAS - ESPAÑAS·, dos castells i dos lleons rampants dividits per creu floral, en el centre escussó de Borbó, sota: JA.

9,49/ 28/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 115, núm. 488

Inv.: 2.520-4

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

24. ISABEL II. 8 maravedís. SEGÒVIA. 1836

A.- ISABEL 2^a. POR LA GRACIA DE DIOS., 1836·, cap de la reina a la dreta amb els cabells subjectes per una cinteta de perles.

R.- REYNA DE ESPAÑA Y DE LAS INDIAS., 8 - M·, dos castells i dos lleons rampants dividits per creu floral, en el centre escussó de Borbó.

11,02/ 29/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 117, núm. 491

Inv.: 2.520-1

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

25. ISABEL II. 8 maravedís. SEGÒVIA. 1837

A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONST·, 1837·, cap de la reina a la dreta amb els cabells subjectes per una cinteta de perles, als costats: 8 - M·.

R.- REYNA DE LAS - ESPAÑAS, dos castells i dos lleons rampants dividits per creu floral, en el centre escussó de Borbó.

10,80/ 28,9/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 118, núm. 492

Inv.: 2.520-3

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

26. ISABEL II. 8 maravedís. SEGÒVIA. 1840

A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONS[t]·, 1840·, cap de la reina a la dreta amb els cabells subjectes per una cinteta de perles, als costats: 8 - M·.

R.- REYNA DE LAS - ESPAÑAS·, dos castells i dos lleons rampants dividits per creu floral, en el centre escussó de Borbó.

9,61/ 29/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 118, núm. 495

Inv.: 1.380 (lám. II)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

27. ISABEL II. 8 maravedís. SEGÒVIA. 1843

A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONST·, 1843·, cap de la reina a la dreta amb els cabells subjectes per una cinteta de perles, als costats: 8 - M·.

R.- REYNA DE LAS - ESPAÑAS·, dos castells i dos lleons rampants dividits per creu floral, en el centre escussó de Borbó.

8,88 / 28,9/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 118, núm. 499

Inv.: 2.511

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

28. ISABEL II. 2 maravedís. BARCELONA. 1858

A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONST·, 1858, cap de la reina a la dreta amb els cabells subjectes per cinteta de perles, als costats: 2 - M·.

R.- REYNA DE LAS ESPAÑAS·, BA·, dos castells i dos lleons rampants dividits per creu floral, en el centre escussó de Borbó.

2,31/ 19/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 125, núm. 538

Inv.: 2.519

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

29. ISABEL II. 2 maravedís. SEGÒVIA. 1841

A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONST·, 1841·, cap de la reina a la dreta amb els cabells subjectes per cinteta de perles, als costats: 2 - M·.

R.- REYNA DE LAS ESPAÑAS·, dos castells i dos lleons rampants dividits per creu floral, en el centre escussó de Borbó.

1,96/ 19/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 128, núm. 552

Inv.: 2.518

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

30. ISABEL II. 2 maravedís. SEGÒVIA. 1846

A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONST·, 1846·, cap de la reina a la dreta amb cabells subjectes per cinteta de perles, als costats: 2 - M·.

R.- REYNA DE LAS - ESPAÑAS·, dos castells i dos lleons rampants dividits per creu floral, al centre escussó de Borbó.

1,98/ 18,8/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 128, núm. 558

Inv.: 2.520-9

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

31. ISABEL II. 2 maravedís. SEGÒVIA. 1849
 A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONST·, 1849, cap de la reina a la dreta amb cabells subjectes per cinteta de perles, als costats: 2 - M·.
 R.- REYNA DE LAS - ESPAÑAS·, dos castells i dos lleons rampants dividits per creu floral, en el centre escussó de Borbó.
 2,12/ 18,2/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 128, núm. 561
 Inv.: 2.520-10
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA
32. ISABEL II. 2 maravedís. SEGÒVIA. 1850
 A.- ISABEL 2^a. POR LA G· DE DIOS Y LA CONST·, 1850, cap de la reina a la dreta amb els cabells subjectes per cinteta de perles, als costats: 2 - M·.
 R.- REYNA DE LAS - ESPAÑAS·, dos castells i dos lleons rampants dividits per creu floral, en el centre escussó de Borbó.
 2,19/ 18/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 128, núm. 563
 Inv.: 2.520-7 (làm. II)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA
33. ISABEL II. Ω ral o 5 dècimes. SEGÒVIA. 1850
 A.- ISABEL 2^a. POR - LA G· DE DIOS, ★ escut reial amb volutes als costats coronat amb escussó de Borbó al centre.
 R.- Y LA CONST· REINA DE LAS ESPAÑAS, ★ 1850 ★, en camp i amb corona de llover damunt MEDIO/ REAL./ CINCO/ DÉCIMAS. Marca seca: Aqüeducte
 18,49/ 32/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 137, núm. 575
 Inv.: 2.515 (làm. II)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: CVM
34. ISABEL II. Ω ral o 5 dècimes. SEGÒVIA. 1850
 A.- ISABEL 2^a. POR - LA G· DE DIOS, ★ escut reial amb volutes als costats coronat amb escussó de Borbó al centre.
 R.- Y LA CONST· REINA DE LAS ESPAÑAS, ★ 1850 ★, en camp i amb corona de llover damunt [medi]O/ [real.]/ [cinco]/ [dècim]AS. Marca seca: Aqüeducte
 18,35/ 32/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 137, núm. 575
 Inv.: 2.520
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA
35. ISABEL II. Dècima de ral. SEGÒVIA. 1851
 A.- ISABEL 2^a. POR - LA G· DE DIOS★, escut reial amb escussó de Borbó al mig, coronat i amb volutes als costats. Gràfila de punts.
 R.- Y LA CONST· REINA DE LAS ESPAÑAS, ★1851★, en camp: DÉCIMA/ DE/ REAL, dalt corona de llover. Marca seca. Aqüeducte. Gràfila de punts.
 3,66/ 19,5/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 139, núm. 582
 Inv.: 2.516 (làm. II)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: CVM
36. ISABEL II. Dècima de ral. SEGÒVIA. 1852
 A.- ISABEL 2^a. POR - LA G· DE DIOS★, escut reial amb escussó de Borbó al mig, coronat i amb volutes als costats. Gràfila de punts.
 R.- Y LA CONST· REINA DE LAS ESPAÑAS, ★1852★, en camp: DÉCIMA/ DE/ REAL, dalt corona de llover. Marca seca. Aqüeducte. Gràfila de punts.
 3,54/ 19/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 139, núm. 583
 Inv.: 2.520-8
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA
37. ISABEL II. Dècima de ral. SEGÒVIA. 1853
 A.- ISABEL 2^a. POR - LA G· DE DIOS★, escut reial amb escussó de Borbó enmig, coronat i amb volutes als costats. Gràfila de punts.
 R.- Y LA CONST· REINA DE LAS ESPAÑAS, ★1853★, en camp: DÉCIMA/ DE/ REAL, dalt corona de llover. Marca seca. Aqüeducte. Gràfila de punts.
 3,67/ 19,2/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 139, núm. 584
 Inv.: 2.517
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: CVM
38. ISABEL II. 5 Cèntims d'escut. BARCELONA. 1868
 A.- ISABEL II POR LA GRACIA DE DIOS Y LA CONST. ★1868★, cap de la reina a la dreta dins cercle gràfila de punts (sobre bust de la reina existeix marca romboïdal).
 R.- ★REINA DE LAS ESPAÑAS.★ 5 CÉNTIMOS DE ESCUDO, escut reial ovalat, amb escussó de Borbó al centre, coronat i amb branques de llover als costats, sota: OM.
 13,78/ 32,2/ 12
Calicó, Isabel II, tipus 146, núm. 625
 Inv.: 2.514 (làm. II)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: CVM
39. ISABEL II. 5 Cèntims d'escut. SEVILLA. 1867
 A.- ISABEL II POR LA GRACIA DE DIOS Y LA CONST·, *1867*, cap llorejat de la reina a la dreta.
 R.- *REINA DE LAS ESPAÑAS* 5 CÉNTIMOS DE ESCUDO, escut reial ovalat, amb escussó de Borbó al centre, coronat i amb branques de llover als costats, sota:

OM.

11,80/ 32/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 151, núm. 634

Inv.: 2.513

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

40. ISABEL II. 2 Ω Cèntims d'escut. BARCELONA. 1868

A.- ISABEL II POR LA GRACIA DE DIOS Y LA CONST., *1868*, cap llorejat de la reina a la dreta.

R.- REINA DE LAS ESPAÑAS., *2 Ω CÉNTIMOS DE ESCUDO*, escut reial ovalat coronat, al centre escussó de Borbó, als costats llorer, sota: OM.

6,48/ 25,1/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 154, núm. 641

Inv.: 2.520-2

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

41. ISABEL II. 2 Ω Cèntims d'escut. JUBIA. 1868

A.- ISABEL II POR LA [gracia de dios y la const.], *1868*, cap llorejat de la reina a la dreta.

R.- [reina] DE [las] ESPAÑAS., *[2 Ω] CÉNT[imos de escu]DO*, escut reial ovalat coronat, en el centre escussó de Borbó, als costats llorer, sota: OM.

5,84/ 25,1/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 156, núm. 645

Inv.: 17.558

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

42. ISABEL II. 2 Ω Cèntims d'escut. SEGÒVIA. 1867

A.- ISABEL II POR LA GRACIA DE DIOS Y LA CONST., ^1867^, cap de la reina a la dreta amb diadema de perles.

R.- REINA DE LAS ESPAÑAS., ^2 Ω CÉNTIMOS DE ESCUDO^, escut reial ovalat coronat, en el centre escussó de Borbó, als costats llorer, sota: OM.

6,27/ 25,2/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 158, núm. 647

Inv.: 2.520-5

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

43. ISABEL II. 2 Ω Cèntims d'escut. SEVILLA. 1868

A.- ISABEL II POR LA GRACIA DE DIOS Y LA CONST., *1868*, cap llorejat de la reina a la dreta.

R.- REINA DE LAS ESPAÑAS., *2 Ω CÉNTIMOS DE ESCUDO*, escut reial ovalat coronat, en el centre escussó de Borbó, als costats llorer, sota: OM.

6,31/ 25/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 159, núm. 650

Inv.: 2.520-6 (làm. II)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

44. ISABEL II. 6 Quarts. BARCELONA. 1839

A.- ISABEL 2ª. REYNA - CONST. DE LAS E., ·1839·, escut reial coronat, en el centre escussó de Borbó.

R.- PRINCIP. DE - CATALUÑA., escut ovalat amb les quatre barres i coronat, sota: 6. CUAR envoltats de branquetes i flors.

14,77/ 32,5/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 175, núm. 687

Inv.: 1.381 (làm. II)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

45. ISABEL II. 6 Quarts. BARCELONA. 1841

A.- ISABEL 2ª. REYNA - CONST. DE L[a]S E., ·1841·, escut reial coronat, en el centre escussó de Borbó.

R.- [pr]INCIP. DE - CATALUÑ[a], escut ovalat amb les quatre barres i coronat, sota: 6. CUAR envoltats de branquetes i flors.

13,31/ 32,1/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 175, núm. 689

Inv.: 2.505-4

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

46. ISABEL II. 3 Quarts. BARCELONA. 1836

A.- ISABEL 2ª. REYNA - CONS[t. de l]AS E., 1836, escut reial coronat, en el centre escussó de Borbó.

R.- PR[in]CIP. DE CATALU[ña], escut ovalat amb les quatre barres i coronat, envoltat per gràfila de punts, sota: 3. CUAR enmig de branquetes. Cordonet en el cantell.

6,63/ 26/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 178, núm. 703

Inv.: 2.505-1

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

47. ISABEL II. 3 Quarts. BARCELONA. 1837

A.- ISABEL 2ª. REYNA - CONST. DE LAS E., ·1837·, escut reial coronat, en el centre escussó de Borbó.

R.- PRINCIP. DE CATALUÑA, escut ovalat amb les quatre barres i coronat, envoltat per gràfila de punts, sota: 3. CUAR enmig de branquetes. Cordonet en el cantell.

6,86/ 26/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 178, núm. 704

Inv.: 2.505-2

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

48. ISABEL II. 3 Quarts. BARCELONA. 1839

A.- ISABEL 2ª. REYNA - CONST. DE LAS E., ·1839·, escut reial coronat, en el centre escussó de Borbó.

R.- PRINCIP. DE CATALUÑA., escut ovalat amb les quatre barres i coronat, envoltat per gràfila de punts,

sota: 3. CUAR enmig de branquetes. Cordonet en el cantell.

7,03/ 26/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 178, núm. 706

Inv.: 2.502 (làm. II)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

49. ISABEL II. 3 Quarts. BARCELONA. 1841

A.- ISABEL 2^a. REYNA - CONST. DE LAS E., ·1841·, escut reial coronat, en el centre escussó de Borbó.

R.- PRINCIP. DE CATALUÑA., escut ovalat amb les quatre barres i coronat, envoltat per gràfila de punts, sota: 3. CUAR enmig de branquetes. Cordonet en el cantell.

6,92/ 26/ 12

Calicó, Isabel II, tipus 178, núm. 708

Inv.: 2.503

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

50. ISABEL II. Medalla commemorativa de proclamació de Madrid. MADRID. 1833

A.- ELISABETH ·II· ·HISP ·ET ·IND ·REGINA, escut reial coronat, en el centre escussó de Borbó.

R.- En camp: ACCLAMATIO/ AVGVSTA/ XXIV·OCT·/ MDCCCXXXIII/, sota: M̄.

1,61/ 14,2/ 12

Ruiz Trapero et al., 2003, II, núm. 590 i 591; *Almagro-Gorbea et al.* 2005, núm. 558

Inv.: 2.508 (làm. II)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: Luis Vicens

51. ISABEL II. Moneda commemorativa proclamació de la majoria d'edat. SEVILLA. 1843

A.- ★ISABEL 2^a. REYNA CONSTL. DE LAS ESPAÑAS., bust nu de la reina a la dreta amb els cabells subjectes per cinteta de perles.

R.- ·SEVILLA EN LA PROCN. Y JURA DE SU REYNA, ·1843·, en camp i sota corona de llorer: NO-DO separat per l'emblema de la ciutat: ∞.

5,87/ 23/ 12

Ruiz Trapero et al., 2003, II, núm. 646; *Almagro-Gorbea et al.*, 2005, núm. 586

Inv.: 2.510 (làm. II)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: Luis Vicens

52. ISABEL II. Medalla commemorativa. TETUAN. 1860

A.- CAMPAÑA - DE ÁFRICA, bust de la reina amb diadema a l'esquerra, emmarcat en una corona de llorer, 1860.

R.- SERRALLO/ SIERRA-BULLONES/ TORMARTÍN/ LOS CASTILLEJOS/ MONTENEGRON Y ASMIR/ CABO NEGRO/ KELELI/ TETUÁN/ LARACHE Y ARCILA/ SAMSA/ UAD - RAS. Llegenda

en onze línies.

22,37/ 36/ 12

Inv.: 1.378 (làm. II)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: Luis Vicens

53. ISABEL II. Medalla commemorativa cessió del Patrimoni reial. 1865

A.- REINA DE - LAS ESPAÑAS, bust coronat de la reina a la dreta amb vestit escotat, sota: CARRASCO. F./ M. PACHECO DIREXIT

R.- ISABEL II/ EL DIA 18 DE FEBRERO DE 1865/ CEDIÓ EL PATRIMONIO REAL/ PARA ALIVIO DE LAS CARGAS PUBLICAS./ SIRVA ESTE BRONCE/ PARA PERPETUAR LA MEMORIA/ DE ACCIÓN TAN MAGNÁNIMA., llegenda en set línies dins corona de llorer.

104,55 / 62,2/ 12

Ruiz Trapero et al., 2003, II, núm. 751 i 752; *Almagro-Gorbea et al.* 2005, núm. 658-659

Inv.: 2.512 (làm. III)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

Observacions: Medallista: Atanasio Carrasco y Castell; Editor: M. Pacheco.

I.4. Govern Provisional (1868-1871)

54. GOVERN PROVISIONAL. 10 cèntims. BARCELONA. 1870

A.- [diez g]RAMOS 1870, deessa asseguda cap a la dreta.

R.- [cien piezas] EN KI[1]OG. ·[di]EZ CÉNTIM[os·], lleó rampant sobre escut ovalat a la dreta, però el cap mirant a l'esquerra, sota: OM.

9,41/ 30/ 6

Calicó, Gobierno Provisional, tipus 9, núm. 24

Inv.: 848/93 (làm. III)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: Àngel Pérez Pérez

I.5. Carles VII (Pretendent). Tercera Guerra Carlina (1872-1876)

55. CARLES VII. 10 cèntims. BRUSSEL·LES. 1875

A.- CARLOS VII P. L. GRACIA DE DIOS REY DE LAS ESPAÑAS , cap de Carles VII llorejat i barbat a la dreta envoltat per gràfila de punts, sota bust: O·T de l'assajador.

R.- 10 CÉNTIMOS DE PESETA, 1875, escut reial coronat, amb branques de llorer a sota, anagrama als costats.

9,85/ 30/ 12

Calicó, Carlos VII, tipus 7, núm. 8

Inv.: 1.382 (làm. III)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: CVM

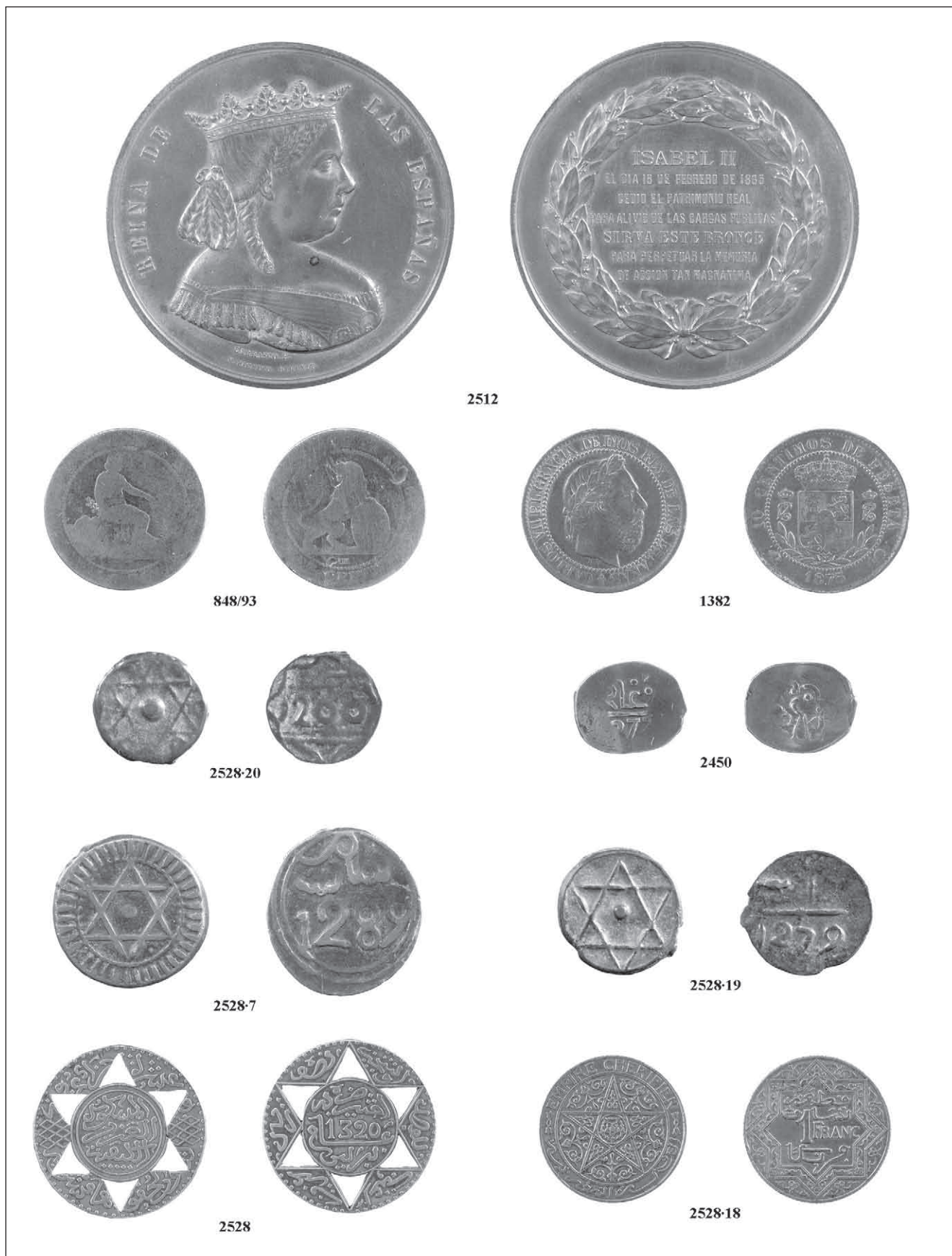

Lámina III

II. MONEDES I MEDALLES ESTRANGERES**II.1. ÀFRICA****II.1.1. Marroc****II.1.1.1. Moulay'Abd Al-Rahman (AH 1238-1276 / DC 1822-1859)**

56. MOULAY'ABD AL-RAHMAN. Felús. Seca indeterminada. AH 1260

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins estrella i enmig d'una línia: 1260.

3,22/ 20,9/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 122a.1, Felús

Inv.: 2.528-20 (làm. III)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

57. MOULAY'ABD AL-RAHMAN. Felús. FES. AH 1270

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercle grafia àrab, sota: 127[0].

3,61/ 17,8/ 9

WC 1801-1900, Morocco, C# 122b.2, Felús

Inv.: 2.528-16

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

58. MOULAY'ABD AL-RAHMAN. Felús. MARRÀ-QUEIX. AH 127-

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercle grafia àrab, sota: 12[7-].

3,10/ 18/ 11

WC 1801-1900, Morocco, C# 122b.3, Felús

Inv.: 2.528-12

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

II.1.1.2. Sidi Mohammed IV (AH 1276-1290 / DC 1859-1873)

59. SIDI MOHAMMED IV. Dírham. FES. AH 1277

A.- Grafia àrab, [1]277. Molt desgastada

R.- Il·legible.

1,88/ 2 x 1,62/ -

WC 1801-1900, Morocco, C# 176.1, Dírham

Inv.: 2.450 (làm. III)

Bibl.: Rubio, 1980, 90.

Col·lecció: MAMA

60. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. FES. AH 1283

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Grafia àrab, sota: 1283.

9,93/ 28,9/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.1, 4 Felús

Inv.: 2.528-2

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

61. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. FES. AH 1285

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercles grafia àrab, sota: 1285.

9,99/ 28/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.1, 4 Felús

Inv.: 855/93

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: Àngel Pérez Pérez

62. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. FES. AH 1286

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercles grafia àrab, sota: [1]286.

8,91/ 28/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.1, 4 Felús

Inv.: 2.528-9

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

63. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. FES. AH 1287

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercles grafia àrab, sota: 1287.

9,50/ 27,5/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.1, 4 Felús

Inv.: 2.528-8

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

64. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. FES. AH 1289

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercles grafia àrab, sota: 1289.

9,24/ 28,1/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.1, 4 Felús

Inv.: 2.528-7 (làm. III)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

65. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. FES. AH 1290

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercles grafia àrab, sota: 1290.

9,08/ 28,5/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.1, 4 Felús

Inv.: 2.528-4

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

66. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. MARRÀQUEIX. AH 1285

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercle grafia àrab, sota: 1285.

9,71/ 28,8/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.2, 4 Felús

Inv.: 2.528-10

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

67. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. MARRÀQUEIX. AH 1286

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercle grafia àrab, sota: [1]286.

11,20/ 30,1/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.2, 4 Felús

Inv.: 2.528-1

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

68. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. MARRÀQUEIX. AH 1288

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercles grafia àrab i a sota separats per una línia: 1288.

10,98/ 30/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.2, 4 Felús

Inv.: 2.528-5

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

69. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. MARRÀQUEIX. AH 1288

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercles grafia àrab i a sota separats per una línia: 1288.

8,49/ 29/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.2, 4 Felús

Inv.: 2.528-6

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

70. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. MARRÀQUEIX?. AH 128-

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercles grafia àrab i a sota separats per una línia: 128 [-].

6,89/ 27,5/ 11

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.2?, 4 Felús

Inv.: 2.528-3

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

71. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. Seca indeterminada. AH 128-

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercles 128 [-], a sota separats per una línia grafia àrab.

5,64/ 26/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.1 o 166.2, 4 Felús

Inv.: 2.528-21

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

72. SIDI MOHAMMED IV. 4 Felús. FES o MARRÀQUEIX. AH 1286

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Dins cercle grafia àrab, sota: 1286.

9,20/ 27,2/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 166.1 o 166.2, 4 Felús

Inv.: 2.528-11

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

73. SIDI MOHAMMED IV. 2 Felús. FES o TETUÀ. AH 1279

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Grafia àrab, a sota: 1279.

5,18/ 24/ 11

WC 1801-1900, Morocco, C# 163.2 o 163.4, 2 Felús

Inv.: 2.528-19 (làm. III)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

74. SIDI MOHAMMED IV. 2 Felús. FES o MARRÀQUEIX. AH 128-

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Grafia àrab, a sota: [12]8[-].

3,90/ 21/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 163a.2 o 163a.3, 2 Felús

Inv.: 2.528-17

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

75. SIDI MOHAMMED IV. Felús. Seca indeterminada. AH 12--

A.- Dins cercle dos triangles superposats que formen estrella de sis puntes, al centre •.

R.- Enmig de dues línies: 1[2--].

3,58/ 19/ 12

WC 1801-1900, Morocco, C# 160.1?

Inv.: 2.528-15

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

II.1.1.3. *Abd Al-Aziz* (AH 1311-1326/ DC 1894-1908)

76. ABD AL-AZIZ. Ω Rial (5 dírhams). BIRMINGHAM o LONDRES. AH 1320
 A.- Inscripció dins de cercle, llegenda al voltant.
 R.- Inscripció i 1320 dins estrella de David, llegenda al voltant de les puntes de l'estrella.
 10,49/ 31,6/ 12
 WC 1901-2000, Morocco, Y# 21.1 o 21.2, Ω Rial (5 dírhams)
 Inv.: 2.528 (làm. III)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA
 Observacions: Retallada en l'interior que forma una estrella de 6 puntes.

II.1.1.4. *Yusuf* (AH 1330-1346/ DC 1912-1927)

77. YUSUF. 1 Franc. PARÍS. 1921 o 1924
 A.- EMPIRE CHERIFIEN, grafia àrab. Dins cercle estrella de cinc puntes, amb roleus, etc.
 R.- Dues estrelles –l'una dins l'altra- de vuit puntes, dins: 1 FRANC, grafia àrab.
 7,85/ 27/ 12
 WC 1901-2000, Morocco, Y# 36.1 o 36.2, Franc
 Inv.: 2.528-18 (làm. III)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA

II.1.1.5. *Mohammed V* (AH 1346-1381/ DC 1927-1962)

78. MOHAMMED V. 5 Francs. PARÍS. AH 1365
 A.- EMPIRE CHERIFIEN, grafia àrab. Dins cercle estrella de cinc puntes, amb roleus, etc.
 R.- MAROC, grafia àrab, dos quadrats superposats que formen estrella de vuit puntes, dins: 5 FRANCS. Símbols: a l'esquerra, cornucòpia, a la dreta mà de Fàtima.
 11,39/ 31/ 6
 WC 1901-2000, Morocco, Y# 43, 5 Francs
 Inv.: 853/93 (làm. IV)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: Àngel Pérez Pérez

79. MOHAMMED V. 2 Francs. PARÍS. 1951
 A.- EMPIRE·MAROC·CHERIFIEN, grafia àrab al voltant d'estrella de cinc puntes, amb roleus, etc.
 R.- Envoltat per grafia àrab, AN/ 1951, 2/ FRANCS, grafia àrab/ 1370. Gravador: J. HAINAUT. Símbols: cornucòpia i mà de Fàtima.
 1,22/ 22/ 6
 WC 1901-2000, Morocco, Y# 47, 2 Francs
 Inv.: 854/93 (làm. IV)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: Àngel Pérez Pérez

II.1.1.6. Indeterminades

80. Rei?. 2 felús?. Seca i cronologia indeterminades.
 A.- Il·legible, al centre •.
 R.- Il·legible.
 4,66/ 23,5/ -
 Inv.: 17.556
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA

II.2. AMÈRICA DEL NORD**II.2.1. EUA**

81. EUA. 5 Cents. Filadèlfia. 1916
 A.- LIBERTY, davant de cap d'indi amb trena a la dreta, a sota: 1916 i F.
 R.- UNITED-STATES-OF-AMERICA, a sota i damunt de búfal aturat a l'esquerra: E/ PLURIBUS/ UNUM.
 Exerg: FIVE CENTS
 4,86/ 21,1/ 6
 WC 1901-2000, United States, KM# 134, 5 Cents.
 Inv.: 17.563 (làm. IV)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA
 Observacions: F marca de l'assajador James Earle Fraser

II.3. ÀSIA**II.3.1. Turquia****II.3.1.1. *Muhammad V* (AH 1327-1336/ DC 1909-1918)**

82. MUHAMMAD V. 2 Kurush. CONSTANTINOBLE. AH 1327
 A.- Grafia àrab, símbol: "Reshat" a la dreta. Envoltada de 12 estrelles.
 R.- Grafia àrab, a sota: 1327. Envoltada de 12 estrelles.
 2,41/ 18/ 12
 WC 1901-2000, Turkey, KM# 749, 2 Kurush
 Inv.: 2.528-14 (làm. IV)
 Bibl.: Inèdita
 Col·lecció: MAMA

II.4. EUROPA**II.4.1. Alemanya****II.4.1.1. *II Reich***

83. II REICH. Medalla commemorativa. 1916. Medaille de table. Remise aux donateurs.
 A.- IN EISERNER ZEIT·1916·, figura femenina ageno-

Lámina IV

llada a la dreta, que sosté penjoll amb mà esquerra.
R.- GOLD/ GAB ICH ZUR/ WEHR EISEN/ NAHM
ICH ZUR/ EHR, branca alzina a sota.
Exerg: HOSAEUS
16,85/ 40,1/ 12
Inv.: 2.527 (làm. IV)
Bibl.: Inèdita
Col·lecció: MAMA

II.4.2. Anglaterra

II.4.2.1. Jordi III (r. 1760-1820)

84. GEORGE III. 2 Pence. Seca indeterminada. 1797
A.- GEORGIUS III·D·G·REX., bust del rei drapejat i
llorejat a la dreta.
R.- BRITANNIA.1797, Britània asseguda cap a l'es-
querra amb trident i escut sobre ones. Vaixell al fons.
54,65/ 41/ 6
WC 1701-1800, Great Britain, KM# 619, 2 Pence
Inv.: 2.527-1 (làm. IV)
Bibl.: Inèdita
Col·lecció: MAMA
Observacions: ressegellat 3 voltes per les dues cares
amb WARRANTED.

II.4.2.2. Jordi V (r. 1910-1936)

85. GEORGE V. Penny. HEATON o KING'S NOR-
TON. 1917
A.- GEORGIUS V DEI GRA: BRITT: OMN: REX FID:
DEF: IND: IMP:, cap nu del rei a l'esquerra.
R.- ONE-PENNY, 1917, Britània asseguda cap a la dre-
ta, en mà esquerra trident i en la dreta escut.
8,90/ 31,1/ 12
WC 1901-2000, Great Britain, KM# 810, Penny
Inv.: 850/93 (làm. IV)
Bibl.: Inèdita
Col·lecció: Àngel Pérez Pérez

II.4.3. França

II.4.3.1. República Francesa, *Directori* (1795-1799) *L'an 4-7*

86. REPÚBLICA FRANCESA, DIRECTORI. Dècime.
LYON. 1798-1799
A.- REPUBLIQUE-FRANCAISE*, cap de la Llibertat a
l'esquerra, a sota: animal
R.- UN/ DÉCIME/ L'AN 7/ D, corona de roure (figura
femenina i àguila molt petites al costat de L'AN 7)
19,59/ 32,8/ 6
WC 1701-1800, France, KM# 644.5, Dècime, l'An 7
Inv.: 2.521 (làm. IV)
Bibl.: Inèdita
Col·lecció: MAMA

II.4.3.2. Napoleó I emperador (r. 1804-1814) 1a Restauració

87. NAPOLEÓ. 10 Centimes. PARÍS. 1808
A.- N en camp, coronada i envoltada per corona de llorer.
R.- NAPOLEON-EMPEREUR, 1808, 10/ C[ent.], figu-
reta a l'esquerra i A, a sota: TIOLIER.
1,78/ 19/ 6
WC 1801-1900, France, KM# 676.1, 10 Centimes
Inv.: 2.526-4 (làm. IV)
Bibl.: Inèdita
Col·lecció: MAMA

II.4.3.3. Carles X (r. 1824-1830)

88. CARLES X. ° Franc. ROUEN. 1829
A.- CHARLES X ROI-DE FRANCE., cap nu del rei a
l'esquerra, a sota: MICHAVT.
R.- °, marca seca: ovella -F/ B, 1829, escut coronat amb
3 flors de lis.
1,19/ 15/ 6
WC 1801-1900, France, KM# 722.2, ° Franc
Inv.: 2.526-5 (làm. IV)
Bibl.: Inèdita
Col·lecció: MAMA

II.4.3.4. Lluís Felip I (r. 1830-1848)

89. LLUÍS FELIP I. Medalla commemorativa. Seca in-
determinada. 1846
A.- [louis] PHILIPPE I - ROI DES FRANÇAIS, cap del
rei amb diadema a l'esquerra.
R.- [---] / EXPOS[---] 1846, dins corona de fulles.
52,57/ 45,5/ 12
Inv.: 2.526-1 (làm. V)
Bibl.: Inèdita
Col·lecció: MAMA

II.4.3.5. República Francesa

90. 4a REPÚBLICA (1947-1958). 100 Francs. BEAU-
MONT-LE ROGER. 1955
A.- REPUBLIQUE/ FRANÇAISE, figura femenina amb
barret frigi i flor, amb torxa a la dreta, darrere: ®.
R.- LIBERTÉ·EGALITÉ·FRATERNITÉ·, en camp
100/ FRANCS/ 1955 (al costat de l'any símbol: cornu-
còpia). Branca d'olivera i espigues de blat, entre aques-
tes: B. Assajador: R. COCHET.
5,91/ 24/ 6
WC 1901-2000, France, KM# 919.2, 100 Francs
Inv.: 851/93 (làm. V)
Bibl.: Inèdita
Col·lecció: Àngel Pérez Pérez

91. 5a REPÚBLICA (1959-). 10 Centimes. PARÍS. 1976
A.- REPUBLIQUE-FRANÇAISE, bust de Marianne
amb barret frigi i túnica a l'esquerra, davant assajador:

LAGRIFFOUL.

R.- LIBERTÉ·EGALITÉ·FRATERNITÉ·, en camp: 10/ CENTIMES/ 1976 (al costat de l'any símbol: cornucòpia). Branca de llorer i espiga de blat. Assajador: A. DI-EUDONNÉ.

3,00/ 20/ 6

WC 1901-2000, France, KM# 929, 10 Centimes

Inv.: 852/93 (là. V)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: Àngel Pérez Pérez

II.4.4. Itàlia

II.4.4.1. Ferran IV de Sicília i Nàpols (r. 1759-1799), 1r Regnat

92. FERRAN IV. 20 Grana. NÀPOLS. 1798

A.- FERDINAN·IV·SICILIAR·ET·HIS·REX, bust nu de Ferran IV a la dreta, sota: P·.

R.- A· - P·HISPANIAR· INFANS 1798, corona reial envoltada per corona de llorer, a sota: G·20, M·.

4,27/ 24/ 6

WC 1701-1800, Italian States - Naples & Sicily, C# 57, 20 Grana, 1798 P//AP

Inv.: 1.351 (là. V)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: Luis Vicens

II.4.4.2. Napoleó I (r. 1804-1814)

93. NAPOLEÓ I. 5 Lires. MILÀ. 1808

A.- NAPOLEONE IMPERATORE E RE ·1808·, cap nu de Napoleó a la dreta, a sota any: M. (al costat de la data dos símbols: copa al revés i *magrana* molt petites).

R.- REGNO - D'ITALIA 5. LIRE ·, escut imperial.

Cantell: DIO PROTEGGE L'ITALIA

24,73/ 36,5/ 6

WC 1801-1900, Italian States - Kingdom of Napoleon, KM# 10.1, 5 Lire

Inv.: 1.367 (là. V)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

II.4.5. Estats Pontificis

II.4.5.1. Pius IX (1846-1878)

94. PIUS IX. Ω Baiocco. ROMA. 1850

A.- PIVS·IX·PONT· - MAX·ANN·V·, escut pontifici i tiara papal.

R.- Ω / BAIOTTOCO/ 1850/ R, dins de corona.

5,27/ 23,9/ 6

WC 1801-1900, Papal States, KM# 1355, Mezzo Baiocco

Inv.: 2.525-2 (là. V)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

95. PIUS IX. 1 Lira. ROMA. 1866

A.- PIVS IX PONT· MAX·AN·XXI, bust del Papa a l'esquerra.

R.- *STATO·PONTIFICIO*, 1/ LIRA/ 1866, corona de llorer i roure, a sota: R.

4,89/ 23,2/ 6

WC 1801-1900, Papal States, KM# 1377.1, Lira

Inv.: 2.523 (là. V)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

96. PIUS IX. 10 Soldi. ROMA. 1867

A.- PIVS IX PON· MAX·A·XXI, bust del Papa a l'esquerra.

R.- *STATO·PONTIFICIO*, 10/ SOLDI/ 1867, corona de llorer i roure, fora de corona i als costats: 50- CMI, a sota: R.

2,49/ 18,5/ 6

WC 1801-1900, Papal States, KM# 1376, 10 Soldi

Inv.: 2.524 (là. V)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

97. PIUS IX. 5 Lire. ROMA. 1870

A.- PIVS IX PONT. MAX. A. XXV, bust del Papa a l'esquerra amb barret i indumentària; a sota: C. VOIGT.

R.- STATO PONTIFICIO, corona de branques d'olivera i roure, 5/ LIRE/ 1870; a sota: R.

24,98/ 37,9/ 6

WC 1801-1900, Papal States, KM# 1385, 5 Lire

Inv.: 2.522 (là. V)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

98. PIUS IX. Medalla commemorativa. Seca indeterminada

A.- PIO IX - PONT. MAX., bust del Papa a la dreta.

R.- S. PETRUS - S. PAULUS, St. Pere i St. Pau de peu que es miren.

2,79/ 26 x 19,1/ 12

Inv.: 2.527-5 (là. VI)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

II.4.5.2. Indeterminades

99. Atribució indeterminada. Medalla commemorativa. ROMA.

A.- S IO·AN·N·DE·MATHA, Sant Joan de Mata santificat a la dreta amb Esperit Sant.

R.- Sis àngels envolten el fundador de l'orde trinitari. A sota, dos àngels al costat de pila, canelobre o faristol decorat.

Exerg: ROMA

22,77/ 38,6/ 12

Inv.: 2.527-2 (là. VI)

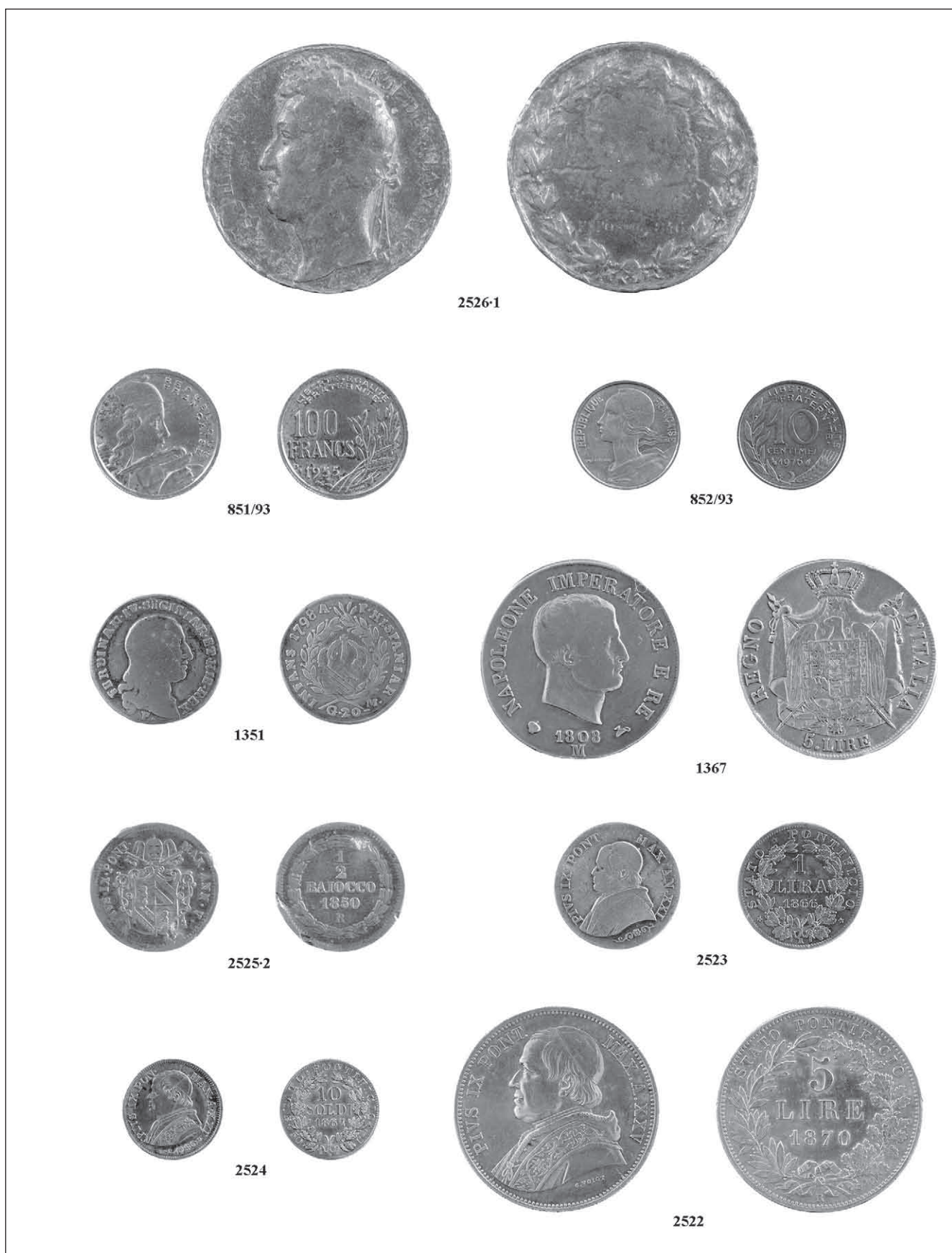

Lámina V

Bibl.: Inèdita
Col·lecció: MAMA

100. Atribució indeterminada. Medalla commemorativa. ROMA.

A.- S PAU[li] APOSTOLI MAR. LOCUS/ [ubi tr]ES FONTES/ MIRAB ERUPERUNT, figura masculina de peu que sosté en mà esquerra espasa i la dreta recolzada en columna on està nugat Sant Pau agenollat i decapitat, i el cap d'aquest es veu per terra d'on brollen tres vies d'aigua; al fons, la ciutat de Roma.

R.- CHAPELLE DES TROIS/ FONTAINES/ ROME, capella de l'Abadia de les Tres Fonts, on es veuen tres nínxols, amb decoració en el frontal.

12,23/ 32/ 12

Inv.: 2.527-4 (làm. VI)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: MAMA

NOTES

- 1 Volem expressar el nostre agraïment a les persones que d'una manera o d'una altra ens han facilitat la realització de l'estudi següent, així com els seus consells o suggeriments: P. Luque Escribano, J. A. Mellado Rivera, T. Hurtado Mullor, J. H. Miró i Segura, C. Reig Seguí i, per descomptat, al director del Museu d'Alcoi, J. M. Segura i Martí.
- 2 *Libro de registro de entrada de objetos en propiedad y en depósito del Museo de Arte, Alcoy*, que abraça des del 15 de gener de 1945 fins al 15 de desembre de 1958.
- 3 Document d'arxiu ref. 102, CVM 01/03/01. *Catálogo de Numismática. Colección de Camilo Visedo Moltó. Alcoy 1924*.
- 4 Document d'arxiu ref. 109, CVM 02/01/14. *Monedas del Ayuntamiento extranjeras*.
- 5 Volem expressar el nostre agraïment a Isabel Spierling per la traducció de la llegenda d'aquesta moneda.

II.4.6. Suïssa

101. CONFEDERACIÓ HELVÈTICA. 2 Rappen. BERNA. 1951

A.- HELVETIA ·1951·, creu.

R.- 2, espiga de blat, a sota: B.

3,03/ 20,1/ 12

WC 1901-2000, Switzerland, KM# 47, 2 Rappen

Inv.: 849/93 (làm. VI)

Bibl.: Inèdita

Col·lecció: Àngel Pérez Pérez

Làmina VI

BIBLIOGRAFIA

- ALMAGRO-GORBEA, M.; PÉREZ ALCORTA, M. C.; MO-
NEO, T. (2005). *Medallas españolas*. Real Academia de la
Historia. Catálogo del Gabinete de Antigüedades. Madrid.
- BRUCE II, C. R.; CUHAJ, G.; DUDLEY, M. (Eds.) (2005). *Stan-
dard Catalog of World Coins, 1901-Present*. Iola, WI (EUA).
Krause Publications.
- BRUCE II, C. R.; CUHAJ, G.; DUDLEY, M. (Eds.) (2006). *Stan-
dard Catalog of World Coins, 1801-1900*. Iola, WI (EUA).
Krause Publications.
- BRUCE II, C. R.; CUHAJ, G.; DUDLEY, M. (Eds.) (2007). *Stan-
dard Catalog of World Coins, 1701-1800*. Iola, WI (EUA).
Krause Publications.
- CALICÓ, X. (2008). *Numismática Española. Catálogo de todas
las monedas emitidas desde los Reyes Católicos hasta Juan
Carlos I, 1474 a 2001*. Barcelona.
- CAYÓN, A., CAYÓN, C., CAYÓN, J. (2005). *Las monedas es-
pañolas del tremis al euro: del 411 a nuestros días*. Madrid.
- DE LA FUENTE FREYRE, J. A. (2010). Marcas y contramarcas.
Introducción a los resellos, en *www.Numisma.org*
- ESTRADA-RIUS, A. (2010). Monedas en circulación en el terri-
torio alicantino en las épocas moderna y contemporánea. *Ca-
tàleg de l'exposició Monedas. Todas las caras de la historia. Colecciones numismáticas del MARQ*: 70-78.
- FONTANA, J. (2007). *Historia de España. La época del liberalis-
mo*, vol. 6. Barcelona.
- GARRIGÓS I ALBERT, I.; MELLADO RIVERA, J. A. (2008-
2009). La col·lecció numismàtica del Museu d'Alcoi. Antiqui-
tat. *Recerques del Museu d'Alcoi*, 17-18: 183-214.
- GARRIGÓS I ALBERT, I.; SANTOS-OLMO SANTAMARÍA, J.
(2010). La col·lecció numismàtica del Museu d'Alcoi. Època
moderna. *Recerques del Museu d'Alcoi*, 19: 157-186.
- GIL FARRÉS, O. (1976). *Historia de la moneda española*, Madrid.
- GOZALBES, M.; LLEDÓ, N. (1999). Continuitat i ruptura mone-
taria: els Àustria i els Borbó (1479-1868). *Els diners van i vé-
nen. Col·lecció perfils del passat*, núm. 6: 145-173. València.
- HNOS. GUERRA (Eds.) (2003). *Catálogo monedas y billetes es-
pañoles*, Barcelona.
- MARTORELL LLINARES, M. (2002). *Historia de la peseta: la
España contemporánea a través de su moneda*. Barcelona.
- RAMÓN SÁNCHEZ, J.J. (Ed.) (2010). *Monedas. Todas las caras
de la historia. Colecciones numismáticas del MARQ*. Alacant.
- RIBERA, A.; RIPOLLÉS, P. P. (Eds.) (2005). *Tesoros monetarios
de Valencia y su entorno*. Ajuntament de València, València.
- RUBIO GOMIS, F. (1980). La colección de monedas árabes del
M.A.M. "Camilo Visedo Moltó", Alcoy. *Revista de la Fiesta
de Moros y Cristianos*: 89-90.
- RUIZ TRAPERO, M.; SANTIAGO FERNÁNDEZ, J. de; FRAN-
CISCO OLMOS, J. M. de; ROYO MARTÍNEZ, M. del M.
(2003). *Catálogo de la Colección de Medallas Españolas del
Patrimonio Nacional. I, Carlos I - Fernando VII (1516-1833);
II, De Isabel II a la Regencia (1833-1902); III, De Alfonso XIII
a Juan Carlos I (1902-2002)*. Madrid.
- SANTACREU SOLER, J. M. (2002). *Peseta y política: his-
toria de la peseta 1868-2001*. Barcelona.